

Dalos Anna

Prahács Margit műveinek annotált bibliográfiája*

Prahács Margit (1893–1974) zeneesztéta, zenetörténész, zenekritikus 1917-ben szerzett zongoratanári diplomát a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, majd a Pázmány Péter Tudományegyetemen 1924-ben doktorált esztétikából. 1917-től a Fodor Zeneiskolában zongorát tanított. Az 1926/1927-es tanévet Berlinben, a Collegium Hungaricum ösztöndíjasaként töltötte, ahol Hermann Abert, Curt Sachs és Georg Schünemann kurzusaira járt, és tapasztalatokat gyűjtött nemcsak a német zenetudomány kurrens irányzatairól, de a muzikológia szerepéről is a zeneélet alakításában. 1928-tól nyugdíjazásáig, 1961-ig a Zeneművészet Főiskola könyvtárának vezetőjeként, 1937-től 1950-ig a Pázmány Péter Tudományegyetem egyetemi magántanáraként, a Collegium Musicum vezetőjeként munkálkodott. A II. világháború végéig aktív zenekritikusi tevékenységet folytatott, 1928-tól a lap 1940-es megszűnéséig a Napkelet folyóirat zenekritikusa, zenei rovatának vezetője volt, de rendszeresen publikált az Athenaeum, a Magyar Szemle, az Esztétikai Szemle, a Magyar Női Szemle, A Zene, a Zenei Szemle folyóiratokban is. Zenetudósként – zeneesztétikai, illetve zenei lélektani kutatások mellett – jelentős munkát végzett a Liszt-életmű és -hagyaték feldolgozása terén is, és nagyszámú írást publikált az új magyar zenéről, elsősorban Bartók és Kodály művészetéről. Legnagyobb hatású, máig idézett munkája a külföldi zenében megjelenő magyar témák bibliográfiája, amelyhez Kodály Zoltán írt előszót. Liszt magyarországi levelezésének kiadása szintén komoly nemzetközi érdeklődést keltett. Ő készítette az első nemzetközi Bartók-bibliográfiát is 1948-ban.

Az alábbi annotált bibliográfia az első kísérlet Prahács Margit tudományos, valamint tudományos ismeretterjesztő írásainak összegyűjtésére. A bibliográfia csak a nyomtatásban megjelent írásokat tartalmazza, kéziratban maradt műveket, a publikált művek kéziratos változatait nem.¹ A gyűjtés során számos adatbázis – az Arcanum Digitális Tudománytár, a Magyar Zenetudomány Bibliográfiája, a Magyar Zenei Folyóiratok Digitális Gyűjteménye, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem könyvtárának online katalógusa – segítette munkámat, továbbá Gádor Ágnesnek a Zeneakadémia könyvtára levéltári dokumentumait

---

* A publikáció az NKFIH K 123819-es számú pályázat támogatásával jött létre. A szerző a BTK Zenetudományi Intézet kutatója.

¹ Prahács Margit egyelőre katalógizálatlan kézíratainak és forrásgyűjtésének egy részét a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kutatókönyvtára őrzi.

közreadó kötete adatait használtam.² Az egyes bibliográfiai adatok leírásaiban elsősorban rövid tartalmi ismertetés volt a célom; e tartalmi leírások a jelenleg el nem érhető írások esetében hiányoznak. Az információt, hogy egy írás jelenleg nem fellelhető, szögletes zárójelben közlöm. A bibliográfia nem tartalmazza Liszt Ferenc hagyatékának leltárát sem, amelyen Prahács Margit élete utolsó éveiben dolgozott, s amelyet végül, Prahács munkáját kiindulópontnak tekintve, Eckhardt Mária adott közre.³

Prahács Margit 1945 előtt rendkívül termékeny zenei szakíró volt. Ekkor megjelent tanulmányai, kritikái, illetve monográfiái tartalmi tekintetben szorosan kapcsolódnak egymáshoz, gyakran nemcsak ugyanazon gondolatok, de önidézetszerűen ugyanazok a megfogalmazások, mondatok, bekezdések jelennek meg különféle publikációiban. Egyetemi óráinak témái is hasonló témakörökben mozognak, így feltételezhető, hogy előadásain, szemináriumain is a tanulmányaiban leírt gondolatai és azok már rögzített megfogalmazásai hangoztak el. Jelen munkámban értelemszerűen nem vállalkozhattam az önidézetek filológiai jellegű feltárására, ezért a jelenségre csupán itt, az előszóban hívom fel a figyelmet. További filológiai problémát jelent az életmű szempontjából, hogy Prahács közírói tevékenységében az ismeretterjesztő tanulmányok és recenziók műfajilag gyakorta nehezen elkülöníthetők. Leginkább a publikációt közlő folyóiratban elfoglalt hely utalhat arra, hogy tanulmányról vagy éppen recenzióról-kritikáról van-e szó – bibliográfiámban ez alapján igyekeztem műfajilag elkülöníteni egymástól az egyes írásokat. Útmutatást adott e tekintetben az, hogy a Napkelet folyóiratban megjelent kritikák szinte kizárólag a „Zenei szemle” vagy a „Zene” rovatcím alatt jelentek meg, illetve a recenziók is itt helyezkednek el, míg az ismeretterjesztő írások önálló címmel rendelkeznek.

A bibliográfiában a publikációkat öt nagyobb csoportra osztottam: I. Monográfiák, bibliográfiák, tudományos közreadások, II. Tudományos és ismeretterjesztő tanulmányok, III. Zenekritikák, recenziók, publicisztikai írások, ismertetések, nekrológok, IV. Nem zenei tárgyú írások, V. Emlékezések, nyilatkozatok, összefoglalók, interjúk, egyéb publikációk. A címekben szereplő neveket, szakkifejezéseket betűhíven adtam vissza. Az egyes műfaji csoportokon belül kronológiai rendet követek. Míg a tudományos művek, tanulmányok, könyvrecenziók esetében

---

² Gádor Ágnes (közr.): *A Zeneakadémia könyvtárának története dokumentumokban (1875–2005)*. (Budapest: Gramofon Könyvek, 2017.)

³ Eckhardt Mária (közr.): *Liszt Ferenc hagyatéka I. Könyvek*. [=Kárpáti János (szerk.): *A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola közleményei.*] (Budapest: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, 1986.); Uő.: *Liszt Ferenc hagyatéka II. Kották*. [=Kárpáti János (szerk.): *A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola közleményei.*] (Budapest: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, 1993.) Eckhardt Mária közli Prahács eredeti előszavát az I. kötet 10–12. oldalán. Prahács Margit részletes leírást készített a hagyatékban fellelhető kottákról és könyvekről, s azt is jelezte, mely kiadványokban lelhető fel Liszt keze írása.

a tartalmi leírásokban az adott írás leglényegesebb gondolatait igyekszem összefoglalni, a kritikákkal kapcsolatos összefoglalók csupán a koncert időpontját, a résztvevő előadók nevét és a műsort tartalmazzák. Az adatok végén feltüntettem a Budapesti Hangversenyek Adatbázisában⁴ fellelhető hangversenyek azonosítószámát is (KAB ID_szám). Azon koncertekről szóló kritikák esetében, amelyek nem szerepelnek a Budapesti Hangversenyek Adatbázisában, nem található ilyen hivatkozási szám. Az operaelőadások időpontjait sem adatom. Az ifjúkori monográfiákról nagy számban megjelenő recenziók adatait viszont megadom (**Rec.:** jelzéssel).

I. Monográfiák, bibliográfiák, közreadások

A muzikalitás lelki feltételei. [= A Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Filozófiai Szemináriumának kiadványai 1.] Budapest: Budavári Tudományos Társaság, 1925.

Prahács doktori disszertációja, amelyet a budapesti egyetem filozófiai szemináriumában védett meg. A munka a zenepedagógia, a lélektan, a tehetség, a zene által kiváltott érzelmek kutatásának határterületeit érinti. Prahács szisztematikusan vizsgálja a zene lélektani hatásának szempontjából az érzelmek, az indulatok vagy éppen a zenei emlékezés szerepét. A zenét mint „érzelmi nyelvet” határozza meg, és tárgyalja a zene szubjektív, illetve objektív megértésének határait. Külön tézist fogalmaz meg a zene történeti fejlődésének háttérében kibontakozó lelki folyamatokról. Munkáját a „pszichogenetika” tudományának részeként határozza meg.

Rec.: Sereghy Elemér: „»A muzikalitás lelki feltételei.« (Dr. Prahács Margit tanulmányáról).” *A Zene* VIII/14 (1927. április 15.): 279–280.

Rec.: Papp Viktor: „Prahács Margit: A muzikalitás lelki feltételei.” *Napkelet* IV/4 (1926. április 1.): 355–356.

A zeneesztétika alapproblémái. Forma és kifejezés a zenében. Budapest: Magyar Királyi Egyetemi Nyomda, 1935.

Zeneesztétika művelése csak az élő zenével való kapcsolatból bontakozhat ki. Kiindulópontja minden esetben a zenei forma kell

---

⁴ http://db.zti.hu/koncert/koncert_Kereses.asp (Utolsó megtekintés dátuma: 2021. február 11.)

legyen, Prahács a kortárs „energetikus zeneesztétikát” tekinti megfelelő vonatkozási pontnak. A formai lefolyás elemzését követően kell vizsgálni a zenei kifejezést, amelynek háttérében pszichológiai vizsgálatok is állnak. Mindezt, az alkalmazott esztétika alapelveinek megfelelően, történeti keretben is értelmezni szükséges. A monográfia felépítése is ezt a hármasságot követi. A zenei kifejezés vizsgálatakor érinti a szöveg és zene kapcsolatát, a drámai zene működési mechanizmusait (az opera műfaja, Mozart, Wagner, Verdi, a veristák és Puccini művei alapján), és külön kitér az abszolút zene jellegzetességeire. A zene és történelem kapcsolatát vizsgáló fejezetben Prahács tárgyalja a zene és a képzőművészetek közötti stílusanalógiákat, az olyan átmeneti korszakokat, mint a későbarokk és a koraromantika, általában véve a romantikus stílust, illetve az „új klasszicizmust”, azaz a modern zenét.

Rec.: Hamvas Béla: „Prahács Margit: A zeneesztétika alapproblémái.” *Válasz* III/3 (1936. március): 190–191.

Rec.: (s. g.): „Prahács Margit: A zeneesztétika alapproblémái.” *Budapesti Hírlap* LV/170 (1935. július 28.): 19.

Rec.: Gaál Endre: „Dr. Prahács Margit: A zeneesztétika alapproblémái.” *Protestáns Szemle* XLV/1-12 (1936): 135–136.

Rec.: Vajthó László: „Prahács Margit: A zeneesztétika alapproblémái.” *Esztétikai Szemle* 1 (1936): 47–48.

Magyar témák a külföldi zenében. Essai bibliographique. Kodály Zoltán előszavával. Budapest: Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Magyarságtudományi Intézete, 1943.

Prahács két típusát különíti el a listázott műveknek: magyar és cigány utalással ellátott című kompozíciók. Azt külön jelzi, ahol kétségtelen a felhasznált téma magyar származása. 15 nemzet több mint 1600 kompozícióját listázza a kiadvány a zeneszerzők nevének ábécé rendje szerint. A kötet Kodály Zoltán előszavával jelent meg.

Rec.: Sz-i I-n [Szenhegyi István]: „Magyar témák a külföldi zenében.” *Nemzeti Újság* XXVI/28 (1944. február 5.): 10.

Rec.: L. V. [Lányi Viktor]: „Magyar témák a külföldi zenében.” *Pesti Hírlap* LXVI/31 (1944. február 9.): 7.

Rec.: G. E. [Gaál Endre]: „Magyar témák a külföldi zenében.” *Magyar Nemzet* VII/60 (1944. március 14.): 6.

Rec.: j. [Jemnitz Sándor]: „Magyar témák a külföldi zenében.” *Népszava* LXXII/63 (1944. március 18.): 6.

Rec.: R. Zipernovszky Mária: „Magyar témák a külföldi zenében.” *A Zene* XXV/11 (1944. április 21.): 171.

Chamber commémorative de François Liszt. Catalogue. Budapest: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, 1956.

271 tételből álló, füzet jellegű leíró katalógus, amely vitrinekben csoportosítva sorolja fel a Zeneakadémia Liszt-emlékszobájában látható dokumentumokat.

Franz Liszt. Briefe aus ungarischen Sammlungen. 1835–1886. Budapest-Kassel: Akadémiai kiadó-Bärenreiter, 1966.

605 levelet közöl Prahács e kötetben. A leveleket Liszt Ferenc négy életszakaszának megfelelően csoportosítja (1835–1847, 1848–1861, 1862–1868, 1869–1886). Értelemszerűen az utolsó szakasz levélanyaga a leggazdagabb, hiszen ez az az időszak, amikor Lisztnek a legintenzívebb volt a kapcsolata Magyarországgal. A levelek közlését Prahács részletes jegyzetanyaggal egészítette ki.

Liszt Ferenc emlékmúzeum. Leíró katalógus. Budapest: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, 1968.

A Chamber commémorative de François Liszt című kiadvány bővített változata. 357 tétel felsorolását tartalmazza. A tétellista, a korábbi kiadványhoz képest levelekkel és kottás kéziratokkal egészült ki, valamint egy rövid, a Liszt Múzeum létrejöttének történetét bemutató bevezetőt is tartalmaz. A kiadvány jelzi, hogy Liszt hatalmas könyv- és kottatárának listáját nem közli.

II. Tanulmányok

„Stílusanalógiák a zene és a képzőművészetek között. Vázlatok a barokk zene történetéhez.”

In: Majovszky Pál (szerk.): *Magyar Művészet* 2. Budapest: Szinyei-Merse Pál Társaság-Athenaeum, 1926. 439–456., 568–579.

A szellemtörténeti alapokon nyugvó tanulmány párhuzamokat von a reneszánsz és barokk zene, valamint a képzőművészet között, jelezve, hogy az egyes stílusok jellegzetes jegyei a társművészetekben közel egyidőben, hasonló módon jelennek meg. A barokk bemutatását részletes, a reneszánsz zenéről szóló történeti bevezető készíti elő. A barokk zene történetét, irányzatait felvonultató második közlemény kevesebbet foglalkozik magukkal a stílusanalógiákkal, inkább a kor zenéjét mutatja be. A tanulmány figyelemre méltó repertoárismeretről tesz tanúbizonyságot.

„A magyar zenekultúráról.” *Napkelet* VI/7 (1928. április 1.): 539–545.

Programadó tanulmány a magyar zenetudomány kibontakoztatásáról, illetve annak reménybeli hatásáról a nemzeti zenekultúra fejlődésében. Javasolja egy egyetemi zenetudományi tanszak, valamint egy zenetudományi szakkönyvtár felállítását a németországi zenetudományi élet mintájának átvételével. A zenekultúra fejlesztésében egyaránt cél a zeneszerető és zenét játszani tudó közönség nevelése és művelt-tanult muzsikusok képzése.

„Zene és világnézet.” *Budapesti Szemle* CCXI/613 (1928. december): 387–405.

A racionális (barokk) és emocionális (romantikus) korszakok szembenállásának bemutatására vállalkozik ebben a tanulmányban Prahács. Úgy véli, a zene és a világnézet összetett kapcsolata leginkább átmeneti korokban mutatkozik meg, ezért a kései barokk és a koraklasszika zenei-stiláris-műfaji jellemzőit veti össze. Részletesen elemzi a Bach és Mozart közötti korszak elsősorban német zenéjét, külön kitérve Carl Philipp Emanuel Bach művészetére. A koraklasszika stílusát – utalva a Strurm und Drang irányzatára – romantikának nevezi. Mozart művészetét is ide sorolja, hivatkozva a Don Giovannira és a Varázsfuvolára.

„Stílus és hangszer.” *Zenei Szemle* XIII/3-4 (1929): 61–67.

Berlini hangversenyélményei, különösképpen régi zenei koncertek nyomán elemzi a hangszer és a stílus kapcsolatát. A Singakademie Alte Musik auf alten Instrumenten hangversenyciklusa a francia clavicinisták, az angol virginalisták, Bach, Vivaldi és Tartini csembaló, viola da gamba és viola d'amore hangszerekre írt műveit ismerteti és elemzi Prahács, különös tekintettel a billentyűs hangszerekre.

„Wagner – ma.” *Napkelet* VII/7-8 (1929. április 15.): 592–597.

A tanulmány, nagyrészt Wagner írásaira támaszkodva, arra a kérdésre keresi a választ, mi az, ami a modern ember számára érvényes Wagner művészetéből, s mi az, ami már a múlté. Romantikus elem Wagner művészetfilozófiája, a zenedráma, mint egyetemes műalkotás eszménye. Prahács utal arra, milyen nagy hatást gyakorolt Wagnerre Schopenhauer filozófiája. Modernitásának legfontosabb elemei: heroizmusa, természetszeretete, a szerelem eszménye és a mély vallásos meggyőződés.

„A cigányzene és a magyar népzene.” *Napkelet* VIII/1 (1930. január 1.): 47–52.

A cigányzene rendkívül népszerű Magyarországon, ám tévedés azt hinni, hogy ez lenne az igazi magyar népzene. A magyarországi cigányzenészekről a 17. században írnak először, de tudományosan igazolható történetük Bihari Jánossal kezdődik a 19. században. Liszt a cigányok felé fordul híres cigány-könyvében, amelynek nagy részét élettársa, Sayn-Wittgenstein hercegnő írta. Cigányzene kisegyüttesre íródik, a művek formája a lassú és gyors párra épül. A cigányok más nemzetek zenéjét átalakítják, a maguk képére formálják. A cigányzene azonban ma már nem kulturális, hanem népjóléti ügy. Ez a stílus egyértelműen hanyatlak.

„Wagner Cosima.” *Napkelet* VIII/6 (1930. június 1.): 547–553.

Cosima Wagner halála alkalmából írott életrajzi összefoglalás, amely elsősorban Cosima naplóira és levelezésére támaszkodik. Cosimát mint önmagát Wagnerért és Wagner művészetéért feláldozó, rendkívüli asszonyt ábrázolja. Számos utalás található Cosima és Liszt, illetve Cosima és Nietzsche kapcsolatára is.

„A kor szelleme és a zenei pályázatok.” *Napkelet* IX/1 (1931. január 1.): 46–51.

Dohnányi Szegedi miséjének pályázati győzelme az apropója ennek a tanulmánynak, amely a pályázatok hasznáról értekezik a zenekultúra építése szempontjából. Részletes összefoglalással szolgál a 19. századi hazai zenei pályázatokról, ezek eredményességéről, illetve kudarcairól.

„Forma és kifejezés a zenében.” *Athenaeum. Új folyam.* XVIII/1-4 (1932): 48–62.

A zeneesztétikai tanulmány arra a kérdésre keresi a választ, miként fejeződik ki egy gondolat a zenében, illetve tudományos módszerekkel miként ragadható meg e kifejezés. A zene mindenkor nyelvnek elemzése révén közelíthetünk a zene tartalmához. A zenei nyelv grammatikáját a forma és a harmónia adja. Ernst Kurth nyomán Prahács bevonja a „mozgási energia” fogalmát is a zene működésének leírásába. A tanulmány a romantikus zenét állítja a középpontba, Schubert és Schumann zenéjének elemzésével.

„A magyar népzene vitás kérdéseiről.” *Napkelet* VIII/5 (1930. május 1.): 509–515.

A magyar nemzeti zene ügye egyre fontosabbá válik a társadalom számára. Ugyanakkor sok előítéllettel kell megküzdenie a magyar zene híveinek. Nem a cigányzene képviseli a magyar zenét, mert utóbbinak alapja a pentaton skála. A pentaton dallamstílus általában tempo rubato, azaz kötetlen előadásmódú. A népzenei ornamentika alapvetően különbözik a cigány ornamentikától. A stílus nyomai a bukovinai csángó székelyeknél éppúgy megjelennek, mint a Dunántúlon és a Felvidéken. Az ősi népdalt a nép a mai napig őrzi, a megőrzésben a cigányoknak semmi szerepük nincs. A magyar középosztályra a 18. században a kollégiumok karénekkultusza hatott, amely népi és nemzeti volt egyszerre.

„A modern opera problémái.” *Napkelet* X/6 (1932. június 1.): 415–419.

Az opera minden megújítója az antik tragédiához kívánt visszatérni. Prahács felsorolja a 16. századtól az operareform különféle típusait az első firenzei kísérletektől Wagnerig. A modern megjelenése először a táncjátékokban, pantomimekben válik egyértelművé. Megemlíti

Stravinsky, Satie műveit. A tanulmány Kodály Székely fonójának elemzésével zárul, amelynek bemutatója szolgál apropóul az írás közléséhez. A Székely fonó, mint klasszicizáló mű, a 18. századi áriaopera gyakorlatához tér vissza, s benne a táncnak az énekhez hasonló kiemelkedő szerep jut.

„Liszt Ferenc az író.” *Napkelet* XI/6 (1933. június 1.): 428–434.

Liszt, a zeneíró áll a tanulmány középpontjában, a Lina Ramann közreadta hat íráskötet alapján. A tanulmány bemutatja a zenepolitikust, a kritikust, a nyílt levelek íróját, az „üres” virtuozitást elutasító előadóművészt. Weimari írásainak nagy százalékában Sayn-Wittgenstein hercegnő a szerzőtársa, így például a hírhedtté vált cigánykönyv esetében is. Liszt Chopin-jellemzéséről akár a modern karakterológiai kutatások is példát vehetnek. Elemzi Liszt Wagnerről, Berliozról és Schumannról szóló írásait is.

„A modern zene.” *Magyar Szemle* XVIII/5-8 (1933. május-augusztus): 55–66.

A tanulmány a modern zene irányzatait mutatja be, utalva a modern kor jellegzetes elgépiesedésére, a lélek háttérbe szorulására. Tárgyalja a jazz hatását a háború utáni korra, részletesen elemzi Stravinsky művészetét, valamint szót ejt Honegger, Hindemith, Schoenberg zenéjéről. A modern zene kivételes alakjaiként jellemzi Bartókot és Kodályt. Bartók a tökéletességet keresi, szigorú konstruktivitása háttérében gazdag emocionalitás áll, míg Kodály az egész magyarság lelkét fejezi ki műveivel.

„Gróf Brunszvik Teréz.” *Magyar Női Szemle* I/1-2 (1935. január-február): 3–10.

Brunszvik Teréz életrajzának ismertetése, amelynek keretében Prahács külön kitér Brunszvik Teréz és Beethoven kapcsolatára. Részletesen ismerteti Brunszvik személyiségét, pedagógiai elveit, valamint bemutatja naplóját. A modern nők elé állítja példaként Brunszvik Teréz pályáját.

„Brunsvik Teréz, a »Halhatatlan kedves«.” *Napkelet* XIII/3 (1935. március 1.): 179–180.

Rövid, ismeretterjesztő tanulmány Brunsvik Teréz és Beethoven kapcsolatáról. Prahács hangsúlyozza, hogy mind a mai napig bizonytalan, valóban ő volt-e a halhatatlan kedves. Prahács közli Brunsvik Teréz egy versét is, amelyet Beethoven Andenken című dala ihletett.

„Népzene és nemzet. Bartók Béla »Népzenénk és a szomszéd népek népzeneje« c. tanulmánya alkalmából.” *Magyar Szemle* XXIII/1-4 (1935): 247–254.

A tanulmány megírásának apropóját Bartóknak az összehasonlító zenetudomány módszerét bemutató kismonográfiája adja. A népzene kutatás nagymértékben hozzájárul a nemzeti önismerethez. Prahács nagyrészt kommentárok nélkül közli Bartók megállapításait. A cikk további részében saját interpretációjában fűzi össze Bartók és Kodály egyidős nyilatkozatait a népi kultúra jelentőségéről egy nemzet életében.

„Bellini. (1801–1835).” *Napkelet* XIII/5 (1935. május 1.): 321–323.

1. Ismeretterjesztő írás a száz évvel korábban elhunyt Belliniről. Prahács ismerteti életpályáját és legfontosabb műveit. 2. Rövid összefoglaló Wieniawski születésének századik évfordulójáról.

„Liszt Ferenc és D’Agoult grófnő életregénye levelezésükben.” *Napkelet* XIII/7 (1935. július 1.): 533–537.

Liszt leveleinek második kötete alapján rekonstruálja e tanulmány Liszt és élettársa, Marie D’Agoult életét és kapcsolatát. Regényként láttatja kettejük szerelmét.

„Szöveg és zene.” *Esztétikai Szemle* II/1 (1936): 40–44.

Zádor Jenő Azra című operájának operaházi bemutatója kapcsán ír Prahács a szövegek könyvek problémáiról. Mi történik, ha egy szöveg eredetileg nem librettóként íródott? Az operának minden esetben olyan drámai cselekményre van szüksége, amely „a zene szellemében fogant”, mivel az operában a hangsúly a zenén és nem a szövegen van. Példaként Mozart Don Giovanniját és Wagner Trisztán és Izoldáját hozza fel.

„Liszt Ferenc és a magyar műveltség.” *Magyar Szemle* XXVI/1-4 (1936): 57–64.

A tanulmány célja megvilágítani, milyen szerepet játszott Liszt a 19. század magyar kultúrtörténetében. Liszt életrajzának rövid összefoglalását követően magyar tárgyú szerzeményeinek bemutatását vállalja, elemezve az 1830-as, 1840-es éveknek a verbunkosból kibontakozó magyar zenei stílusát. Utal Liszt népdalgyűjtő terveire is, ám hangsúlyozza, hogy Liszt a kor általános gyakorlatának megfelelően a cigányzenét tekintette népzeneének. Chopinről írott tanulmányában pedig hangsúlyozza, hogy a zene „faji jellege” egyre erősebben fog kibontakozni. Liszt jelentős hatást gyakorolt Magyarországon zeneélete-rezzenekultúrájára is.

„Liszt Ferenc idealizmusa.” *Athenaeum. Új folyam* XXII/3-6 (1936): 191–204.

Prahács több oldalról mutatja be Liszt idealizmusát: egyrészt a korszak esztétikai megközelítésének kontextusában, egy olyan kiindulópontból, amely a zenét a művészetek legjelentősebbjeként határozza meg. Ennek részeként elemzi Liszt álláspontját az abszolút zenével kapcsolatban. Másrészt utal Lisztnek a közügyekben való állandó aktív jelenlétére, jelezve e jelenlét idealisztikus háttérét. Harmadrészt a tanulmány Liszt műveire fókuszál (a Faust-szimfónia mellett a szimfonikus költeményekre) és ezek tartalmi-zenei elemzésével mutat rá Liszt idealizmusára.

„Zeneesztétika és pszichológia.” *Esztétikai Szemle* II/2-4 (1936): 161–173.

Kulcsfontosságú tanulmány a zene megértésének módszertanáról. Prahács elutasítja a tisztán racionális elemzéseket, amelyeknek racionalizmusa elsősorban a formai analízisben mutatkozik meg (Schenker, Halm), és Nietzsche, illetve Jung nyomán a zenei kifejezést a tudattalan kifejeződéseként határozza meg. Alaptétele szerint a zenét érzelmek nélkül nem lehetséges megérteni, és minden zeneesztétikának elsődleges feladata – a lélek megértésén keresztül – a zene érzelmi, ám egyben objektív megközelítése. Az érzelmi megközelítés elkerülhetetlen a zenei értékítéletek esetében is. A zene nyelve többet

árul el a lélek mélységeiről, mint a beszélt nyelv. A zeneesztétika ajtót nyithat az érzelmi emlékezet kutatásához is.

„A kékszakállú herceg vára. Bartók Béla operája.” *Eszttikai Szemle* II/2-4 (1936): 209–212.

Bartók operájának tartalmi és zenei leírása. Balázs Béla szövegét nem tekinti irodalmi alkotásnak. A mű középpontjában férfi és nő konfliktusa áll. A dallamalkotás forrása a magyar népzene.

„A magyar zeneirodalom válogatott bibliográfiája.” In: Molnár Imre (szerk.): *A magyar muzsika könyve*. Budapest: Havas Ödön kiadása, 1936. 322–336.

Az első kísérlet a magyar zenetudomány története összefoglaló bibliográfiájának elkészítésére. Szisztematikus módon, tematikák szerint csoportosítja a bibliográfiai tételeket: általános zenetörténet, magyar zenetörténet, népzene kutatás, hangszertörténet, külföldi, illetve magyar zeneszerzőkről szóló irodalom, zenepedagógia, -szociológia, -politika, hangszertechnika, énektechnika, iskolai énekkutatás, zeneelmélet, egyházzene és lexikonok-bibliográfiák. A bibliográfia végén szemelvényeket ad meg külföldi zeneszerzők magyar tematikájú műveiből.

„Mussorgsky és a Hovancsina.” *Napkelet* XV/2 (1937. február 1.): 93–98.

A Hovancsina magyarországi bemutatója kapcsán írt tanulmány Muszorgszkij pályájáról és műveiről, felvázolva az orosz zenetörténet legfontosabb korabeli irányzatait. Külön kitér Liszt támogatására. A tanulmány második része a Hovancsinát mutatja be.

„Éneklő ifjúság, iskolai énekkutatás.” *Magyar Szemle* XXX/5-8 (1937): 337–344.

Egy Éneklő Ifjúság hangverseny apropóján ír Prahács a zeneoktatás szerepéről Magyarországon. A zenepolitika szerencsés módon fordult a gyermekek felé, az új magyar kórusirodalom és a népdalok révén a legtisztább faji magyarsággal találkoznak a gyermekek. A nemzeti nevelés legfontosabb eszköze a népdal az iskolákban is, ráadásul az általános műveltség része kell legyen. Nem a hangszertanulásból, hanem az éneklésből érdemes kiindulni. A veszedelmes testkultusz mellett kulcsfontosságú a lélek táplálása is.

„A zenei nevelés a nemzeti kultúra szolgálatában.” *Korunk szava* VII/22 (1937): 513–514.

[A tanulmány jelenleg nem fellelhető.]

„Női problémák – női regények.” *Magyar Női Szemle* III/12 (1937. december): oldalszám nem ismert.

[A tanulmány jelenleg nem fellelhető.]

„Keresztény lélek, keresztény zene.” *Napkelet* XVI/6 (1938. június 1.): 364–370.

Zenetörténeti ismertető a keresztény zene első – elsősorban írásos – forrásairól. E források nagy része antik eredetű. Ebből kiindulva elemzi Prahács Szent Ágoston és Szent Ambrus írásait, és mutatja be a folyamatot, amely a gregorián – a Szent Gergely pápa által kodifikált – szentzene megalkotásához vezetett.

„Liszt világnézete.” *A Zene* XX/3 (1938. november 15.): 58–62.

A Liszt Ferenc idealizmusa című, 1936-ban, az Athenaeumban megjelent tanulmány rövid kivonata.

„Liszt Ferenc és a Krisztus oratórium.” *Napkelet* XVI/11 (1938. november 1.): 314–316.

A Krisztus oratórium elemzése és ismertetése a mű operaházi bemutatójához kapcsolódva. E műben nyilvánul meg leginkább Liszt emberi és művészi nagysága. A kortársak torzszülöttnek tartották a kompozíciót. A zeneszerző Krisztus életének legfontosabb eseményeit mutatja be az oratóriumban. A szcenírozott, dramatizált előadás koncepciója távol áll Liszt elképzeléseitől.

„A modern zene.” In: Kornis Gyula (szerk.): *A mai világ képe. 1. Szellemi élet*. Budapest: Magyar Királyi Egyetemi Nyomda, 1938. 529–601.

Modern zenének nincs egységes stílusa, egyelőre – kellő történeti távlat nélkül – csak egyéniségekről lehet beszélni. A személyes stílusnak és ennek hatásának tehát meghatározó szerep jut. Prahács kronologikusan vázolja fel az új zene történetét: Debussyból és az impresszionizmusból indul ki. Tárgyalja Satie-t és a „Hatokat”, Stravinsky művészetét az orosz balett kontextusában, a jazz és a népzene jelentőségét az új zene szempontjából, Schoenberg és követői irányzatát, a legújabb

operatípusokat (Stravinsky, Hindemith), a gépzenét, a német énekkutatás példaszerű jellegét. Ennek kapcsán hangsúlyozza a párhuzamokat Bartók és Kodály ifjúsági zenemozgalma és a hasonló német tendenciák között. Tárgyalja az expresszionizmus és a neoklasszicizmus jelenségét metafizikai nézőpontból. Külön elemzi a Zsoltárszimfóniát, a Cantata profanát, illetve Kodály egyházi-vallásos műveit az új zenei vallásosság kontextusában.

„Zenei stílusproblémák.” *Esztétikai Szemle* V/1-4 (1939): 413–420.

A forma és az élmény között feszülő ellentmondásból indul ki a tanulmány, jelezve, hogy bizonyos korok stílusában az egyik, másokban a másik válik uralkodóvá. A zenetörténet valójában klasszikus és romantikus korok váltakozására épül. Előbbiben a konstruktivitás, utóbbiban az érzelem dominál. A stíluselemzés ezért minden esetben csak a kor és a korszellem összefüggésében elhelyezve lehetséges. A nemzetek, fajok szerepe is meghatározó lehet abban, hogy milyen stílus alakul ki. A mai kort a konstruktivitás jellemzi, és e tekintetben a reneszánsz polifónia korszakával mutat rokonságot.

„A zenei kifejezés objektív értéke. Előadás.” *Athenaeum. Új folyam* XXV/3 (1939): 197–202.

A Magyar Filozófiai Társaság 1939. március 7-én tartott vitaülésén elhangzott előadás írásos változata. Az előadás mindenekelőtt összefoglalja a zeneesztétikai zeneértés különféle típusait: 1) a zene tisztán értelmi művészet (Hanslick), 2) a zene jelentésekkel teli művészet (hermeneutikai megközelítés), 3) a zenei konstrukció leírása teszi értelmezhetővé a zenét (fenomenológiai megközelítés). Prahács e megközelítések szintézisében látja a zeneesztétikai elsődleges feladatát. Említi még a melódia- és ritmustipológiai kutatásokat, valamint a szellemtörténeti megközelítést. Az előadáshoz hozzászóltak: Bartha Dénes, Kókai Rezső, Molnár Antal, Harkai Schiller Pál, Tóth Dénes, Szkladányi Mária, Steif Antal, Ervin Gábor és Báró Brandenstein Béla.

„Brunszvik Teréz naplói és feljegyzései.” *Magyar Szemle* XXXVI/5-8 (1939): 192–200.

1939-ben jelent meg Czeke Marianne szerkesztésében és a Magyar Történelmi Társulat kiadásában a kötet, amely Brunszvik Teréz naplóit

és feljegyzéseit tartalmazza. E kötet alapján, Czeke bevezető tanulmányára támaszkodva kísérli meg Prahács megrajzolni Brunszvik Teréz jellemrajzát és személyiségének fejlődését. Részletesen mutatja be, miként jut el az óvodák alapításának gondolatához, illetve milyen szempontokat érvényesít a kisgyermek nevelésénél.

„Bach Carl Philipp Emanuel.” *A Zene* XX/16 (1939. szeptember 15.): 279–281.

Carl Philipp Emanuel Bach születésének 225. évfordulójához kapcsolódik a tanulmány. A második Bach-fiú két stíluskorszak határán alkotott, művészetét a 20. század fedezte fel újra, a historikus mozgalomnak köszönhetően. Bach stílusa az Empfindsamkeit köré tartozik, az életmű jelentősége elsősorban egy új zongorastílus kialakításában nyilvánul meg. Haydn, Mozart és Beethoven sok ihletet merít belőle.

„Magyar zeneélet.” *Magyar Szemle* XXXVII/9-12 (1939): 83–87.

Programadó írás a zenekultúra felemelésére. Az új magyar zene megismertetése, befogadásának elősegítése mellett érvel, elsősorban Bartók és Kodály zenéjének elfogadtatásáról esik szó. A kórusmozgalom szócsöveiként megemlíti a Magyar Kórus, a Magyar Dal és az Énekszó című folyóiratokat. Minél több Bartók- és Kodály-hangversenyt kell rendezni.

„Levéltöredékek. Csajkovszky születésének 100. évfordulója alkalmából.” *Napkelet* XVIII/2 (1940. február 1.): 203–207.

Az évfordulós tanulmány Csajkovszkij és Nagyezsda von Meck levelezése alapján mutatja be a két levelezőpartner személyiségét, illetve kapcsolatuk természetét. Prahács felvázolja a környezetet, amelyben a két szereplő tevékenykedett. Hangsúlyozza, hogy a két levelezőpartner kivételes lelki közösséget alkotott, miközben személyesen sohasem találkoztak.

„Az új magyar műzene.” *Piarista Öregdiák* IV/9 (1940. december): 135–139.

[A tanulmány jelenleg nem fellelhető.]

„Das ungarische Musikschaffen der Gegenwart.” *Die Pause. Kulturzeitschrift* (1940): oldalszám nem ismert.

[A tanulmány jelenleg nem fellelhető.]

„Az új zene és a társadalom.” *A Zene* XXII/6 (1941. január 15.): 95–98.

A modern zene egyre inkább elszigetelődik, kevésbé tud a közösség szolgálatába állni. A gyermekek zenei nevelését éppen ezért az új zenével kellene kezdeni, erre Stravinsky is felhívja a figyelmet önéletrajzában. Hindemith zeneelméleti megközelítést támogat az új zene megértésében. Magyarországon, Bartók és Kodály reformmozgalmának köszönhetően jobb a helyzet, itthon felismerték, hogy a Bach előtti zenével való szorosabb kapcsolat segíthet az új zene elfogadásában, illetve hogy a közönség és az új zene kapcsolatának kibontakoztatása az adott nemzet népzenejére is építhet.

„A zenei stíluskutatás faji problémái.” *A Zene* XXII/9 (1941. március 1.): 149.

Prahács előadásának absztrakt-jellegű, rövid kivonata. A stílus alapján minden bizonnyal maga Prahács fogalmazta. Prahácsnak a Magyar Filozófiai Társaság tagjává való választásán tartott székfoglaló előadása 1941. február 18-án zajlott le az MTA üléstermében. Az előadás célként fogalmazza meg, hogy az antropológia mintájára zenei típusokat érdemes felállítani, s ezeket az összehasonlító zenetudomány módszereinek bevonásával értékelni.

„Bartók Béla, Keleteurópa zeneszerzője.” *A Zene* XXII/11 (1941. április 15.): 175–177.

Bartók nagy művész, akinek magyar a világszemlélete. Műveiben a nemzet és Közép-Európa szellemi egysége nyilvánul meg. Úttörő alkotó, a nyugat kimerült zenéjét a népzene révén újítja meg. Prahács hivatkozik a *Népzeneink és a szomszéd népek népzeneje* című tanulmányra is. Bartók tudományos tevékenysége mellett elemzi a *Cantata profana* szövegét és zenéjét.

„Bartók Béla.” *Magyar Szemle* XL/1-6 (1941): 333–336.

Tanulmány Bartók 60. születésnapja alkalmából. Prahács Bartók alkotói pályáját vázolja fel benne, a legfontosabb művek bemutatásával.

Bartók alkotásai mindig a lényegre irányulnak, művészete: hitvallás. Zenei nyelve fokról-fokra, sok hatás befogadásával bontakozik ki. A népzene felfedezése meghatározó mérföldkő ebben.

„La musica ungherese.” *Numero ungherese della rivista Termini* (1941): oldalszám nem ismert.

[A tanulmány jelenleg nem fellelhető.]

„Kodály Zoltán.” *Magyar Szemle* XLIII/7-12 (1942): 287–292.

Tanulmány Kodály 60. születésnapja alkalmából, amelyben Prahács a zeneszerző alkotói pályáját és nagyszabású, kultúraközpontú életprogramját vázolja fel. Kodály fő célja a magyar műzene fogalmának tisztázása – ezért fordul a népzene felé, és ezért foglalkozik a cigány zenével, a 19. századi hagyománnyal kutatóként is. Kodály „a nemzeti lélekből, jellemből fakadó műzenét” akar írni, sok küzdelem ellenére is következetesen járja ezt az utat. Legjelentősebb művei (Psalmus Hungaricus, kóruskompozíciók) bizonyítják ezt. Tudósként, nevelőként is nagy jelentőségű, ő teremti meg az éneklő Magyarországot.

„Zene és zenekultúra.” In: Domanovszky Sándor et al. (szerk.): *Magyar művelődéstörténet V. Az új Magyarország*. Budapest: Magyar Történelmi Társulat, é.n. 639–661.

A 19. és 20. századi magyar zenetörténet összefoglalása Biharitól Lavottán át Erkelig. Részletesen bemutatja a cigányzene szerepét a magyar kultúrában, ismerteti a verbunkos zene stílusjegyeit. Erkel mellett Bartók és Kodály művészete is részletes elemzés tárgya, a népzene felfedezésével együtt. Dohnányiról feltűnően röviden ír.

„Kodály. A mester életműve.” *Forrás* 1/1 (1943. január 1.): 108–109.

Összefoglaló Kodály 60. születésnapja alkalmából a zeneszerző egész pályájáról, személyiségéről, műveiben megnyilvánuló, nemzetnevelő szándékáról, valamint klasszicizmusáról.

„Debussy és az impresszionizmus.” *A Zene* XXIV/9 (1943. március 27.): 132–137.

Az eredetileg gúnyosan emlegetett impresszionizmus a festészetből bontakozik ki: a hagyományos formák elutasítása, az atmoszféra

villódzása jellemzi. Meghatározó vonása a művészetek összeolvadása. A színérzék kifinomultsága minden művészetben jelen van, így a zenében is. Debussy a Pelléas és Mélisande-dal lépett be az impresszionizmus körébe, de nem kizárólagosan impresszionista zeneszerző. Nagyon fontos számára a német zenével-kultúrával való szembehelyezkedés. A latin ízlés kulcsszerepet játszik világában. Zenéje a fül egészen új viszonyulását követeli a harmóniák tekintetében, de a formai gondolkodás is új útra terelődik, Debussy a klasszikus formák felbontásával játszik. E korszaknak vége van, de nagy hatást gyakorolt az utókorra, így például a magyar zeneszerzőkre.

„Új magyar zeneművek.” *Magyar Szemle* XLV/7-12 (1943): 152–155.

Az 1943 májusában megtartott Új magyar zeneművek hetén megszólalt 14 zeneszerző művészete kapcsán megfogalmazott véleményt tartalmazza a tanulmány. A nemzedék legkiemelkedőbb tagja Veress Sándor. De Prahács elemzi Gárdonyi Zoltán, Horusitzky Zoltán, Ádám Jenő, Pongrácz Zoltán és Vécsey Jenő kompozícióit is.

„Claudio Monteverdi. Halálának 300. évfordulója alkalmából.” *Magyar Zenei Szemle* III/12 (1943. december): 273–286.

A Monteverdi-évfordulóhoz kapcsolódóan született tanulmány a reneszánsz-végi Itália kulturális és zenei környezetében igyekszik elhelyezni Monteverdi pályáját és művészetét. A barokk operaműfaj születésének időszakát mutatja be, az új műfaj antik forrásaira is felhívva a figyelmet. Prahács részletesen elemzi az Orfeót, illetve interpretálja a zeneszerző más kulcsfontosságú műveit (Arianna búcsúja, Tankréd és Klorinda párviadala), rámutatva a „stile rappresentativo” zenei jellegzetességeire is. A tanulmány lezárulásként részletes elemzését nyújtja a Poppea megkoronázásának is. Külön kitér a hangszerelés korhű megvalósításának problémáira is.

„A nemzeti kórus-stílusok kibontakozása.” In: Gunda Béla (szerk.): *Emlékkönyv Kodály Zoltán hatvanadik születésnapjára*. Budapest: Magyar Néprajzi Társaság, 1943. 72–83.

Prahács arra a kérdésre keresi a választ, miként nyilvánul meg a „faji”, azaz nemzeti karakter egy-egy zenei műformában. Abból indul ki, hogy

nem a formai, harmóniai, ritmikai, melodikai jelenségek határozzák meg a faji jelleget a zenében, hanem ezeknek eredeti alkalmazása. Példaképpen a reneszánsz madrigál jellegzetességeit mutatja be, azaz egy olyan műfajt állít a középpontba, amelyet Itáliában, Franciaországban, Angliában és Németországban egyaránt műveltek.

„Kodály Zoltán vallásos művészete.” *Vigilia* XII/5 (1947. május): 305–310.

A tanulmány Kodályt mint vallásos művészt mutatja be, utalva arra, hogy már korai kamaraműveit is áthatja a hit szelleme. Prahács a Kodály vallásos hitét dokumentáló három legfontosabb alkotást elemzi részletesen, a *Psalmus Hungaricus*t, a *Jézus és a kufárok* című kórusművet, valamint a *Budavári Te Deum*ot.

„Bartók Béláról idegen nyelveken megjelent cikkek és tanulmányok jegyzéke. Bibliográfiai kísérlet.” *Zenei Szemle* VIII (1948. december): 432–439.

Első kísérlet a Bartókról megjelent írások összegyűjtésére. Az írásokat Prahács nyelvek szerint csoportosítja (angol, francia, német, olasz, spanyol, török, holland, flamand, román, bolgár, cseh, lengyel). A bibliográfia összeállítását a Zeneakadémia könyvtárának gyűjteményén túlmenően számos külföldi könyvtár is segítette. Az írások az 1920-as évek elejétől 1948-ig követik nyomon Bartók életművének tudományos feldolgozását. Külön kategóriaként közli Prahács a Bartók tudományos műveiről megjelent recenziókat.

„A Bartók Bibliography.” *Tempo* 14 (1949–1950 tél): 39–47.

A *Zenei Szemlé*ben egy évvel korábban megjelent Bartók-bibliográfia kibővített változata, amelyet Prahács Margit Halsey Stevens és Kertész Gyula együttműködésével dolgozott át. A folyóirat hármójuk közös publikációjaként közli a jegyzéket.

„Zene a régi óvodákban (1828–1860).” In: Szabolcsi Bence-Bartha Dénes (szerk.): *Zenetudományi tanulmányok I. Emlékkönyv Kodály Zoltán 70. születésnapjára*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1953. 515–565.

A tanulmány részletesen tárgyalja Bezerédj Amália Flóri könyve című kötetét (1840), amely az első óvodai daloskönyvnek tekinthető. Számos

faksimilét is közöl a cikk. Prahács felhívja a figyelmet arra, milyen gyenge Bezerédj Amália dalainak magyar prozódíája. A dalokat számozási sorrendben részletesen, stílusuk alapján elemzi. A további bemutatott források: Edvi Illés Pál, Varga Péter, Wargha István, Lukács Pál, De Gerando Ágostonné, Gáspár János, Pilisy Neÿ Ferenc daloskönyvei. Ez a tanulmány az első szisztematikus feldolgozása a 19. századi óvodai daloskönyveknek.

„Kiadatlan és ismeretlen Liszt-levelek a Zeneművészeti Főiskola Liszt-hagyatékából.” In: Szabolcsi Bence-Bartha Dénes (szerk.): *Zenetudományi tanulmányok III. Liszt Ferenc és Bartók Béla emlékére*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1955. 109–210.

Rövid bevezető Prahács aktuálisan folyamatban lévő munkáihoz, jellegzetes példák kiragadásával. A tanulmány levéljegyzéket is közöl hatvan tétellel.

„A Zeneművészeti Főiskola Liszt-hagyatéka.” In: Szabolcsi Bence-Bartha Dénes (szerk.): *Zenetudományi tanulmányok VII*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1959. 427–582.

Liszt magyarországi életének és kapcsolatainak feldolgozása a Zeneakadémián megőrzött források alapján. Prahács fényképeket, plakátokat, faksimilét is közöl. Liszt tanítványairól igen részletes leírást ad források (elsősorban levelek) közlésével. A függelékben Liszt magyarországi hangversenyeinek listáját is közli.

„Liszts letztes Klavierkonzert.” *Studia Musicologica* IV/1-2 (1963): 195–200.

A koppenhágai Dán Királyi Könyvtár több Liszt-levelet is őriz. Ezek közül különösen értékes az a Sophie Menternek írott, és sokáig elveszettnek hitt levél, amely bizonyítja, hogy Liszt tanítványa számára zongoraversenyt tervezett írni 1885-ben. A levelet Prahács faksimilében is közli. A budapesti Liszt-hagyatékban található leveleket egészíti ki ez a most megtalált dokumentum.

„Franz Liszt und die Budapester Musikakademie.” In: Hamburger Klára (szerk.): *Franz Liszt. Beiträge von ungarischen Autoren*. Budapest: Corvina, 1978. 49–94.

A Zeneművészeti Főiskola Liszt-hagyatéka című tanulmány átdolgozott és rövidített változata, fényképek és faksimilék közlése

nélkül. A tanulmány bemutatja Liszt budapesti lakását, magyarországi jelenlétét, tevékenységét a Zeneakadémián, valamint zeneakadémiai tanítványait. Külön kitér Liszt weimari magyar tanítványaira.

III. Zenekritikák, recenziók, publicisztikai írások, ismertetések, nekrológok

„Johannes von Kries: *Wer is musikalisch? Gedanken zur Psychologie der Tonkunst*. Berlin, 1926. Verlag v. J. Springer. 154 l.” *Athenaeum* XIII/3-4 (1927): 217–220.

Recenzió Kries könyvéről. Kries különválasztja a zenei tehetség fiziológiai és pszichológiai eredőjét. Olyan fogalmakkal operál, mint a hallás, a ritmusérzék, a zenei emlékezet, illetve esztétikai oldalról, a Hanslick nyomán értelmezett zenei szép, a zenei ízlés. A muzikalitás produktív és receptív típusait különíti el. Kries nem muzsikos, hanem természettudós, ami egészen másféle megközelítést jelent a zenepszichológiában. Zenészek számára az abszolút zene „az érzelmek specifikus nyelve, melynek lényege a kifejezésben rejlik.” A zene nem az érzelmeket fejezi ki, és nem is utánozza azokat. Az a legértékesebb zene, ami fogalmakkal nem leírható, nem fejez ki semmit. Éppen ezért Kries elmélete csak a programzenéből kiindulva érvényes. Ráadásul a muzikalitás fogalmát is szélsőségesen kitágítja. A „muzikalitás fenomenológiájának” megírása a jövő feladata.

„Hans Mersmann: *Angewandte Musikästhetik*. Max Hesses Verlag, Berlin, 1927. 750 l.” *Athenaeum* XIV/1-2 (1928): 98–100.

Recenzió Mersmann könyvéről. A mű Riemann és Kurth után a zeneesztétika területén a legtekintélyesebb kiadvány. Erénye, hogy Mersmann a zene minden területén képzett muzsikos, korábban elsősorban filozófusok foglalkoztak zeneesztetikával. A zenéhez fűződő közvetlen viszony azonban ezen a téren elengedhetetlen. Egzakt tudományos szellem érvényesül a műben, a szerző a zenei folyamatot az Éntől teljesen függetlenül, önmagában fogja fel. A zenében működő erőket, ezek működését kell elsősorban vizsgálni (feszültség és oldás kettőséget). A zene pedig olyan, mint egy organizmus, összejtől építkezik. Újszerű formai elméletének két alapfogalma a tér és az erő.

Problematis, hogy ez az elmélet, az objektív zeneesztétika kizárja a pszichológiai motívumokat a vizsgálódása köréből, így tartalmi, szubjektív mozzanatokról nem tud mit mondani. Mersmann munkájában a zeneelméleti megközelítés dominál, holott „a zene éltető levegője az emberi lélek gazdag, ezerszínű rezonáló képessége.” Az esztétikának nem lehet célja objektívan, a formából kiindulva értelmezni a zenét, vizsgálni kell a zenei élmény végső gyökerét, az Én beleérzési képességét is.

„Zenei szemle. Hubay Jenő.” *Napkelet* VI/19 (1928. október 1.): 552–553.

A hegedűművész-zeneszerző méltatása 70. születésnapja alkalmából. Hubay jelentőségének bemutatása mellett életrajzának, illetve előadóművészi és zeneszerzői tevékenységének rövid összefoglalását is adja a cikk.

„Zenei szemle. A »Psalmus Hungaricus« Angliában.” *Napkelet* VI/20 (1928. október 15.): 635–637.

Kodály Psalmus Hungaricus 1928. szeptemberi angliai előadásának sajtóvisszhangját mutatja be a cikk, benne a mű felépítésének részletes elemzésével, valamint jelentőségének bemutatásával, különös tekintettel a trianoni döntés értelmében szétszakított ország szellemi-kulturális egységére. A mű, Prahács értékelése szerint, „a mai Magyarország zenei Génuszának diadalát” hirdeti.

„Zenei szemle. Az első filharmóniai hangverseny.” *Napkelet* VI/21 (1928. november 1.): 711–713.

1. A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának 1928. november 1-jei, Dohnányi Ernő vezényelte zeneakadémiai hangversenye. Közr.: Stefániai Imre. Műsor: Bartók: A csodálatos mandarin – szvit, Bortkiewicz: B-dúr zongoraverseny, Haydn: Üstdobpergés-szimfónia. [KAB ID_7640]. 2. Beszámoló Edwin von der Nüll budapesti Bartók-előadásáról.

„Dinafon.” *Napkelet* VI/21 (1928. november 1.): 713–715.

René Bertrand hangszerének bemutatója a Vigadóban. Prahács részletesen ír az új hangszerekről, különösképpen az elektronikus hangszerek új nemzedékéről, amelyek a jövő zenéjének alapját képezik majd. Cikkét követően olvasható „Fagus” álnév alatt egy másik értékelés is.

„Zenei szemle. Schubert.” *Napkelet* VI/23 (1928. december 1.): 870–873.

A kritikában a Schubert-émlékünnepélyek három hangversenyét ismerteti Prahács. 1. Díszelőadás az Operaházban 1928. november 19-én. Közr.: az Operaház Zenekara, Galafrés Elza, vez.: Rékai Nándor. Műsor: h-moll, „Befejezetlen” szimfónia, (Schubert)-Dohnányi: A múzsa csókja, Cselre cselet [KAB ID_3567]. 2-3. A Waldbauer-Kerpely vonósnégyes, Dohnányi Ernő, Medek Anna, Székelyhidy Ferenc, Ábrányi Emil hangversenyei: 1928. november 20.: Esz-dúr zongoratrió, Rondo brillant, Oktett és dalok [KAB ID_3568], illetve 1928. november 24.: a-moll vonósnégyes, C-dúr fantázia, A-dúr zongoraötös, dalok [KAB ID_3571].

„Zenei szemle. Geyer Stefi.” *Napkelet* VI/24 (1928. december 15.): 951–954.

1. Geyer Stefi hangversenye a Zeneakadémián, 1928. november 25-én. Közr.: Herz Ottó. Műsor: Vivaldi-Kreisler: C-dúr hegedűverseny, Bach C-dúr Adagio és fuga, Smetana: Aus der Heimat, Chopin-Kreisler: A-dúr Mazurka, Scott: Gentle Maiden, Elgar: La Capricieuse, Sarasate: Habanera [KAB ID_3573]. 2. Kerntler Jenő, Koncz János és Zsámboky Miklós trióestje a Zeneakadémián, 1928. november 27-én. Műsor: Rameau: Pièces de Concert no. 3, Malipiero: Sonata a tre, Schubert: B-dúr zongoratrió [KAB ID_7651]. 3. Bartók Béla szólószongora estje a Zeneakadémián, 1928. november 30-án. Műsor: Della Ciaia: G-dúr szonáta, Zipoli: h-moll szvit, Scarlatti: Zongoraszonáta, Beethoven: Esz-dúr, „Les adieux” szonáta, Kodály és Bartók zongoradarabok, tételek Liszt Zarándokévek III. füzetéből [KAB ID_7652].

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/1 (1929. január 1.): 76–77.

Stravinsky Oedipus Rex című oratórium-operájának operaházi bemutatójáról szóló kritika. Prahács ebben a cikkben ismerteti

Stravinsky művét, de úgy látja, Stravinsky számára idegen a görög klasszikus dráma szelleme, művészetének absztrakt vonásai, tárgyyszerűsége, konstruktivitása következtében a mű végén elmarad a klasszikus katharzis.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/2 (1929. január 15.): 158–160.

1. Händel Messiásának előadása 1928. december 25-én. Közr.: Budapesti Ének és Zenekaregyesület, vez.: Lichtenberg Emil [KAB ID_3589]. 2. Manuel de Falla A háromszögletű kalap című balettjének operaházi bemutatója.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/3 (1929. február 1.): 235–238.

1. Hindemith: Hin und zurück (Oda és vissza) című kamaraoperájának bemutatója az Operaházban. 2. A Budapesti Filharmóniai Társaság hangversenye a Zeneakadémián, 1929. január 14-én. Közr.: Jeanne-Marie Darré, vez.: Sergio Failoni. Műsor: Weber: Euryanthe-nyitány, De Sabata: La notte di Platon, Mozart: Esz-dúr, „Jeunehomme” zongoraverseny, R. Strauss: Don Juan [KAB ID_3596]. 3. Jeanne-Marie Darré szólószóorgora estje a Zeneakadémián, 1929. január 17-én. Vegyes koncertműsor [KAB ID_3598].

„Zenei szemle. A magyarországi népzenei kutatások.” *Napkelet* VII/4 (1929. február 15.): 315–317.

1. A Magyar Néprajzi Társaság megalakulásának 40. évfordulója alkalmából 1929. január 30-án rendkívüli közgyűlést tartottak, amelyen Bartók Béla tartott előadást a magyarországi népzenei kutatásokról. Ennek kapcsán mutatja be Prahács cikke a magyar népzenei kutatások történetét, módszertanát. Leírja a régi és az új stílus jellemzőit. 2. Honegger Dávid király című művének bemutatója 1929. február 4-én, a Budapesti Filharmóniai Társaság rendkívüli hangversenyén. Vez.: Berg Ottó. Műsor: Kodály: Psalmus Hungaricus [KAB ID_3602].

„Zenei szemle. A tenor.” *Napkelet* VII/5 (1929. március 1.): 395–398.

1. Dohnányi A tenor című vígoperájának operaházi bemutatója. 2. A Budapesti Filharmóniai Társaság hangversenye 1929. február 18-én

Közz.: Vladimir Horowitz, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Glazunov:
Karnevál-nyitány, Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, Stravinsky:
Le Sacre du Printemps [KAB ID_3607].

„Zenei szemle. Casals.” *Napkelet* VII/7 (1929. április 1.): 556–558.

1. Pablo Casals hangversenye a Zeneakadémián, 1929 márciusában.
Műsor: Bach: d-moll szvit, Brahms: F-dúr szonáta, Locatelli: Szonáta.
2. Dohnányi Ernő zongoraestje 1929. március 14-én. Közz.: a
Filharmóniai Társaság Zenekara. Műsor: Schumann: a-moll
zongoraverseny, Liszt: Esz-dúr zongoraverseny, Beethoven: 1., C-dúr
zongoraverseny [KAB ID_3617]. 3. A Budapesti Filharmóniai
Társaság hangversenye 1929. március 18-án. Közz.: Cecilia Hansen,
vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Kodály: Háry János-szvit, Glazunov:
Hegedűverseny, Brahms: IV. szimfónia [KAB ID_3619]. 4. A Muzsika
zenetudományi folyóirat bemutatkozása alkalmából ír Prahács üdvözlő
cikket.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/8 (1929. április 15.): 635–638.

1. Bartók szerzői estje 1929. március 20-án. Közz.: Bartók, Waldbauer-
vonósnégyes, Basilides Mária. Műsor: 3. és 4. vonósnégyes, Falun, 1.
rapszódia, Szabadban/Síppal, dobbal, Az éjszaka zenéje, Hajsza [KAB
ID_9903]. 2. A Budapesti Ének- és Zenekaregyesület János-passió
előadása 1929. március 28-án. Vez.: Lichtenberg Emil [KAB
ID_9910]. 3. Verdi A végzet hatalma című operájának előadása az
Operaházban.

„Zenei szemle. † Mihalovich Ödön. Kodály Zoltán gyermekkarrestje.” *Napkelet* VII/9 (1929.
május 1.): 713–716.

1. Nekrológ Mihalovich Ödön halála alkalmából. 2. A Bécsi
Filharmonikusok hangversenye 1929. április 9-én. Vez.: Wilhelm
Furtwängler. Műsor: Beethoven: III. szimfónia, R. Strauss: Till
Eulenspiegel, Wagner: Tannhäuser-nyitány [KAB ID_3623]. Kodály
Zoltán gyermekkari estje 1929. április 14-én. Közz.: a Rottenbiller
utcai, a Wesselényi utcai, a Hernád utcai és az Attila úti iskolák
gyermekkarai, a Szilágyi Erzsébet Leánygimnázium Leánykara, a

Berzsenyi Gimnázium énekkara. Műsor: Pange lingua, Jelenti magát Jézus, Új esztendőt köszöntő, Gergelyjárás, Villó, Pünkösdlő, Gólyanóta, Táncnóta, Isten kovácsa, Túrót eszik a cigány, Cigánysirató, A süket sógor, Lengyel László [KAB ID_3625].

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/10 (1929. május 15.): 796–799.

1. A Budapesti Ének- és Zenekaregyesület hangversenye 1929. április 22-én. Műsor: Monteverdi: Orfeo, Händel: Acis és Galathea [KAB ID_3627]. 2. A Dayton Westminster-kórus bemutatkozása 1929. április 30-án [KAB ID_9921]. 3. Zandonai Francesca da Rimini című operájának bemutatója az Operaházban.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/11 (1929. június 1.): 876–879.

1. A Filharmóniai Társaság hangversenye [dátum hiányzik]. Közr.: Kresz Géza, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Mozart: Così fan tutte nyitány, D-dúr hegedűverseny, Beethoven: IX. szimfónia. A hangversennyel Kerner Istvánra is emlékeztek. 2. Puccini A Nyugat lánya című operájának előadása az Operaházban, Jeritza Mária közreműködésével.

„Zenei szemle. A Breitkopf & Härtel-féle magyar nyelvű Liszt-összkiadás.” *Napkelet* VII/12 (1929. június 15.): 955–958.

A Liszt-összkiadás megjelentetésének történetéről és aktuális helyzetéről szóló írás, primer források felhasználásával. Prahács fontosnak tartja, hogy az összkiadás megvalósításában – különös tekintettel a magyar vonatkozású Liszt-kompozíciókra – magyar zenetudósok is részt vegyenek. Ilyen téren képzett magyar zenetudósokban azonban nem bővelkedik Magyarország. Bartóktól nem várható el egy ilyen munka.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/15-16 (1929. augusztus 1.): 236–238.

Beszámoló a debreceni dalosversenyről, amelyen kétszáz dalegyesület közel 10.000 énekes vett részt. A csonka Magyarországon a kóruséneklés nemzeti ügyé vált, a kollektív szellem hordozója. A kórusok biztosítják a zenei műkedvelés magas színvonalát, építik az

általános zenei kultúrát. A mozgalom fellendülése szükségessé teszi énekkarnagy tanfolyamok megindítását is.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/18 (1929. szeptember 15.): 396–398.

A jazzről szóló ismertető írás. Prahács hangsúlyozza a ritmusban megjelenő ősi erő jelentőségét a jazz hatása tekintetében. A jazz valójában népzene. A német zene invenciójának felfrissítésére használja az amerikai jazzt. A magyar faji zenét nem kell félteni e befolyástól.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/19 (1929. október 1.): 479–480.

A kulturális politika céljai közé tartozik a kultúra decentralizációja Magyarországon. A vidéki városok kulturális fejlesztésében az egyetemeknek meghatározó szerep jut. A zenei életet tekintve Debrecen mellett Szeged a legfontosabb vidéki központ. A fogadalmi templomnak új orgonája épül.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/20 (1929. október 15.): 558–560.

Könyvismertető. Liszt Ferencről, a zongorapedagógusról szól az a kötet, amelyben egy tanítványa, Valérie Boissier emlékezik vissza a zeneszerző zongoratanítására. Az ilyen visszaemlékezéseknek rendkívüli az értéke, hiszen Liszt nem hagyott hátra zongoramethodikai tankönyvet, és ilyen munkára kiváló zongoraművész tanítványai sem vállalkoztak. Boissier viszont lelkiismeretesen jegyezte fel Liszt technikai utasításait, az órákon elhangzott útmutatását.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/21 (1929. november 1.): 639–640.

Az Operaház Bánk bán-előadásához kapcsolódóan Prahács Mosonyi Mihály életművére és operáira hívja fel a figyelmet, utalva arra, hogy a 19. századi magyar zenetörténet is kutatásra, megismerésre méltó terület.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/22 (1929. november 15.): 715–717.

1. Gluck Orfeuszának operaházi bemutatójáról szóló ismertető. 2. A Budapesti Filharmóniai Társaság 1. hangversenye 1929. október 28-án. Közr.: Eleanor Spencer, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bartók I. szvit,

Dohnányi: Ünnepi nyitány, Schumann: a-moll zongoraverseny, Liszt: Mefisztó-keringő [KAB ID_9931]. 3. Zsámboki Miklós gordonkaestje 1929. november 5-én. Közr.: Herz Ottó. Vegyes hangversenyműsor, Volkmann a-moll gordonkaverseny [KAB ID_9935].

„Zenei szemle.” *Napkelet* VII/23 (1929. december 1.): 798–800.

1. Nürnbergi zenei együttesek látogatása Magyarországon 1929. november 10-én. A nürnbergi operaegyüttes műsora. A nürnbergi mesterdalnokok (részletek), R. Strauss: Intermezzo. A Lehrer-Gesangsvereine 16–18. századi kórusműveket szólaltatott meg [KAB ID_9940]. A Budapesti Filharmóniai Társaság a nürnbergi vendégek tiszteletére adott hangversenye 1929. november 11-én. Közr.: Geyer Stefi, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Spohr: Hegedűverseny, Brahms: II. szimfónia, Ernest Toch: Mesejáték-nyitány, R. Strauss: Till Eulenspiegel [KAB ID_3653].

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/1 (1930. január 1.): 107–108.

1. A csákvári parasztszínház Hány János előadásáról szóló beszámoló. 2. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1929. december 16-án. Vez.: Robert Heger. Műsor: Mozart: Haffner-szimfónia, Mark Wessel: Sinfonia concertante, Verdi: Otello, Balettzene, Csajkovszkij: VI. szimfónia [KAB ID_3663].

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/2 (1930. február 1.): 210–214.

1. Az Operaház *Così fan tutte*-előadásáról szóló kritika. 2. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1930. január 13-án. Vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Ádám Jenő: Dominica-szvit, Honegger: Rugby, Kelen Hugó: Dalok, Haydn: „Az óra”-szimfónia [KAB ID_4]. 3. Molnár Imre dalestje 1930. január 14-én. Közr.: M. Hir Sári. Vegyes műsor [KAB ID_6]. 4. Mihalovich-emlékünnepe a Zeneakadémián.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/3 (1930. március 1.): 306–311.

1. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1930. január 27-én. Vez.: Hans Knappertsbusch. Műsor: Mozart: Kis éji zene. W. Baussner: Gyermekkorom hazájának. Beethoven: III. szimfónia [KAB

ID_9612]. 2. Basilides Mária dalestje 1930. január 30-án. Bartók-, Kodály-, Debussy-dalok. Közr.: Bartók Béla. [KAB ID_9614]. 3. A Székesfővárosi Énekkar hangversenye a Filharmóniai Társaság Zenekarával 1930. február 3-án. Vez.: Kodály Zoltán. Műsor: Bach: Actus tragicus, Beethoven: C-dúr mise [KAB ID_14]. 4. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1930. február 9-én. Közr.: Walter Giesecking, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Beethoven: 3. Leonóra-nyitány, Mozart: C-dúr zongoraverseny, Kazacsay: Poème, Rimszkij-Korszakov: Aranykakas-szvit [KAB ID_9618]. 5. A Palestrina-kórus hangversenye 1930. február 13-án. Vez.: Bárdos Lajos. Műsor: Reneszánsz és modern kórusművek [KAB ID_18]. 6. Richard Strauss szerzői estje 1930. február 17-én. Közr.: Filharmóniai Társaság Zenekara, Marcelle Meyer. Vez.: Richard Strauss [KAB ID_20].

„Romain Rolland: Beethoven. A nagy teremtő korszakok. – Az Eroicától az Appassionatáig.”
Napkelet VIII/4 (1930. április 1.): 382–384.

Rolland egyszerre muzsikus, író és zenetudós. Ez eleve predesztinálja őt az olyan zsenik bemutatására, mint amilyen Beethoven. A beethoveni szellem megértése Rolland életművének egyik vezérfonala, épp ezért tud olyan közel jutni Beethoven lelkéhez. Rolland ír a magyar vonatkozásokról is, a Brunszvik Terézzel kialakított kapcsolatáról. Forrása Czeke Marianne, akivel személyes kapcsolatban áll.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/4 (1930. április 1.): 410–414.

1. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1930. március 10-én. Közr.: Szentgyörgyi László, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Radó Aladár: Falu végén, Paganini: D-dúr hegedűverseny, Berlioz: Fantasztikus szimfónia [KAB ID_9629]. 2. A Budai Dalárda hangversenye Szeghő Sándor jubileuma alkalmából 1930. március 13-án. Közr.: Honvéd Gyalogezred Zenekara, vez.: Szeghő Sándor. Műsor: Cherubini: Requiem. Szeghő: Báthory Erzsébet-nyitány, Ádám: Falu végén kurta kocsmá, Szeghő: Martalócok bordala a Báthory Erzsébet című operából [KAB ID_29]. 3. Rimszkij-Korszakov Seherezádéjának operaházi bemutatója, illetve a Bajazzók előadása. 4. Eckhardt Sándor

előadása a Néprajzi Társaságban. Az előadás címe: Az utolsó virágének.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/5 (1930. május 1.): 506–509.

1. A Budapesti Ének- és Zenekaregyesület Händel: Saul-előadása 1930. április 14-én. Vez.: Ádám Jenő [KAB ID_51]. 2. Jótékony célú hangverseny Klebelsberg Kuno védnöksége alatt. Közr.: Dohnányi Ernő, Stefániai Imre, Hubay Jenő, Kerpely Jenő, a Zeneművészeti Főiskola Zenekara. Műsor: Weiner: Toccata és fuga, Beethoven: Hármasszertári verseny, Liszt: Concert pathétique és Don Juan fantázia. 3. A Filharmóniai Társaság Mozart-hangversenye Bruno Walter vezényletével 1930. április 5-én. Műsor: B-dúr divertimento, Egy kis éji zene, A-dúr zongoraverseny, g-moll szimfónia [KAB ID_44]. 4. Magyar népelemek vegyeskari feldolgozásban. II. füzet. 17–18. századi népi dallamok feldolgozásai (Bárdos, Demény, Harmat, Kertész) a nagyböjti, a húsvéti és a pünkösd-i időszakokra. 5. Hír Cosima Wagner haláláról.

„Zenei szemle. Borisz Godunov.” *Napkelet* VIII/6 (1930. június 1.): 610–613.

1. Muszorgszkij operája az orosz faji zene legjellemzőbb alkotása. Nagy nemzeti érték az oroszok számára. A cikk ismerteti Muszorgszkij életét, az opera cselekményét és zenei jellemzőit. 2. Toscanini és a New York-i Filharmonikus Zenekar hangversenye 1930. május 21-én. Műsor: Rossini: Olasz nő Algírban-nyitány, Beethoven: VII., A-dúr szimfónia, Debussy: A tenger, Kodály: Nyári este, Wagner: Trisztán és Izolda – Előjáték és Izolda szerelmi halála [KAB ID_9641].

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/7 (1930. július 1.): 715.

Riegler Ernő orgonaművész hangversenyéről. Műsor: Bach: e-moll és C-dúr prelúdium és fuga, Mozart: f-moll fantázia, Perényi Géza kompozíciója, Franck: C-dúr fantázia, Callaerts: e-moll toccata és Riegler saját művei.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/8 (1930. augusztus 1.): 808–810.

Recenzió Edwin von der Nüll Béla Bartók. Ein Beitrag zur Morphologie der neuen Musik című könyvéről. Nüll vizsgálja a harmóniai, a dallami és a formai jellegzetességeket Bartók műveiben. Rendkívül részletes, zenei példákkal illusztrált elemzés. A zenekari művek „őseredeti magyar faji vitalitását” sajnos nem vizsgálja.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/9 (1930. szeptember 1.): 905–907.

1. Lugosi Döme A zeneművelés Szegeden című könyvének ismertetője. A kötet a vallás- és közoktatási miniszter kezdeményezése nyomán született, a zenekultúra állapotát kívánják felmérni. 2. Siegfried Wagner nekrológja.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/11 (1930. november 1.): 1105–1108.

1. Részletes ismertető a rádió jelentőségéről és hasznáról a zenei művelődés fejlesztésében, illetve javaslatok arra vonatkozóan, mire lehet használni a rádió zenei programjait. 2. A Magyar Királyi Operaház Múzeumának megnyitásáról, a kiállítást Vidor Dezső rendezte.

„Zenei szemle.” *Napkelet* VIII/12 (1930. december 1.): 1209–1211.

1. Verdi: Requiem előadása az Operaház ének- és zenekara tolmácsolásában az Operaházban. 2. Tito Schipa ária- és dalestje 1930. november 8-án [KAB ID_117]. 3. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1930. november 10-én. Közr.: Gaspar Cassadó, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bach-Weiner: Toccata, Schubert-Cassado: Csellóverseny, Bartók: Táncszvit, Haydn: D-dúr szimfónia [KAB ID_118].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/1 (1931. január 1.): 89–92.

1. Vörösmarty Mihály-Weiner Leó: Csongor és Tünde, bemutató az Operaházban. 2. Verdi Traviatájának előadása az Operaházban. 3. Liszt Ferenc Pesti karneváljának előadása az Operaházban. 4. A Filharmóniai Társaság Zenekarának modern zenei hangversenye 1930. december 1-jén. Vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: R. Strauss: Symphonia domestica, de Falla: Csembalóverseny, Kodály: Marosszéki táncok, Dohnányi:

Változatok egy gyermekdalra [KAB ID_135]. 5. A Népművelési Bizottság hangversenye 1930. december 7-én. Közr.: Székesfővárosi Zenekar, vez.: Vaszy Viktor. Műsor: Kodály: Psalmus Hungaricus, Erkel: Hunyadi László-nyitány, Liszt: Zongorafantázia, Radnai: Orkán vitéz [KAB ID_9771].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/2 (1931. február 1.): 188–191.

1. Az Operaház Lehár-bemutatója (A mosoly országa) adja az apropóját annak, hogy Prahács operett-műfaj történeti bevezetést ír kritikájában.
2. A Zeneművészeti Főiskola jótékonyági hangversenye Horthy Miklósné inségakciója javára 1930. január 17-én. Közr.: Báthy Anna, Zathureczky Ede, Stefániai Imre [KAB ID_156].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/3 (1931. március 1.): 285–288.

1. Wolf-Ferrari Sly című operájának bemutatója az Operaházban.
2. A Zeneakadémia volt növendékeiből alakult hangversenyzenekar koncertje Zsolt Nándor vezényletével 1931. február 6-án. Közr.: Nyíregyházi Ervin. Műsor: Brahms: d-moll zongoraverseny, Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, Liszt: Haláltánc [KAB ID_9453].
3. Walter Giesecking hangversenye [a kritika alapján nem meghatározható, melyik szólóestről van szó].
4. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye Fritz Busch vezényletével 1931. február 15-én. Közr.: Hir Sári. Műsor: Weber: Oberon-nyitány, Reger: Variációk és fuga egy Mozart-témára, Liszt: A-dúr zongoraverseny, Beethoven: VIII. szimfónia [KAB ID_9458].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/4 (1931. április 1.): 381–384.

1. Hubay Jenő Álarc című operájának bemutatója az Operaházban.
2. A Carmen előadása az Operaházban Gere Lola címszereplésével.
3. A Székesfővárosi Zenekar hangversenye 1931. március 1-én. Közr.: Gere Lola, Radó Erzsébet, vez.: Bor Dezső. Műsor: Gárdonyi Zoltán: Szvit négy tételben, Schubert: Ave Maria, Brahms: Wehe, so willst du mich wieder, Mozart: A-dúr zongoraverseny, Brahms: II. szimfónia [KAB ID_9525].
4. Hegyi Emánuel hangversenyei vidéki városokban.

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/5 (1931. május 1.): 477–480.

1. Kodály Zoltán szerzői estje 1931. március 17-én. Dalok, népdalfeldolgozások, kórusművek [KAB ID_191]. 2. Donizetti Don Pasquale című operájának felújítása az Operaházban. 3. A Budapesti Ének- és Zenekaregyesület hangversenye Lichtenberg Emil vezényletével, 1931. április 3-án. Műsor: Bach: Máté-passió [KAB ID_203].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/6 (1931. június 1.): 574–576.

1. Jan Kiepura szereplése az Operaház Turandot-előadásában. 2. Jeanne-Marie Darré hangversenye 1931. május 11-én. Közr.: a Filharmóniai Társaság Zenekara, vez.: Fleischer Antal. Műsor: Mozart: d-moll zongoraverseny, Járay J. István: Zongoraverseny, Saint-Saëns: F-dúr zongoraverseny [KAB ID_211]. 3. Kresz Géza és Nora Drewett szonátaestje 1931. május 15-én. Műsor: Beethoven: c-moll hegedű-zongora szonáta, Brahms: G-dúr hegedű-zongora szonáta, Ysaÿe: d-moll ballada, Franck: A-dúr hegedű-zongora szonáta [KAB ID_212]. 4. A Budapest Ének- és Zenekaregyesület hangversenye Ádám Jenő vezényletével. Műsor: Händel: Eszter [KAB ID_213].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/7 (1931. július 1.): 669–671.

Recenzió Péterfy Jenő kritikáinak modern kiadásáról (közr.: Vajthó László). A kritikák az 1879 és 1889 közötti időszakban keletkeztek, a korszak legkiválóbb muzsikusi is szerepelnek bennük. A Pester Lloydban megjelentetett német nyelvű kritikák azonban hiányoznak a kiadványból.

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/8 (1931. augusztus 1.): 767–768.

Állásfoglalás az opera műfajáról, a Wagner nyomán kialakult operai koncepció modernkori érvényességéről, a műfaj pedagógiai funkciójáról. Az opera, mint „kulturintézmény” legfontosabb szerepe éppen a közönségnevelésben rejlik.

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/11 (1931. november 1.): 987–988.

Elisabeth Sprague Coolidge jelentős mecénása a modern zenének. Ezért is olyan megtisztelő, hogy a világban megrendezett Coolidge-

fesztiválok egyikét Budapesten tartották meg. Két hangverseny hangzott fel Malipiero, Bech, Martinů, Hindemith és Prokofjev műveivel. A kritika középpontjában Lajtha László szintén megszólaltatott III. vonósnégyese áll. A hangverseny 1931. október 16-án zajlott le, a művet a Róth Quartett szólaltatta meg [KAB ID_221].

„Zenei szemle.” *Napkelet* IX/12 (1931. december 1.): 1056–1058.

Két felújítás az Operaházban: Kienzl: Bibliás ember, Liszt: Szent Erzsébet legendája. Mindkét műről részletes ismertető.

„Zene.” *Napkelet* X/1 (1932. január 1.): 73–76.

1. A Filharmóniai Társaság Zenekarának két hangversenye: 1931. november 23-án, közr.: Arthur Rubinstein, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bartók: A fából faragott királyfi-szvit, Mozart: g-moll szimfónia, Brahms: B-dúr zongoraverseny [KAB ID_9496], 1931. december 7-én, közr.: Anna Maria Guglielmetti, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Schumann: I. szimfónia, Schmidt: Változatok egy huszárdal fölött, Mozart: Exultate, Casella: Italia [KAB ID_250]. 2. Stefániai Imre Liszt-hangversenye 1931. december 8-án. Műsor: Ad nos, ad salutarem undam, h-moll szonáta, 11. transzcendens etűd, E-dúr Caprice, Zarándokévek II., Tarantella [KAB ID_251]. 3. Kacsóh Pongrác János vitézének előadása az Operaházban.

„Zene.” *Napkelet* X/2 (1932. február 1.): 146–148.

1. Ádám Jenő: Magyar karácsony című, népszokásokra épülő zenés játéknak, illetve Galzunov: Évszakok című balettjének bemutatója az Operaházban. 2. Az 1931-ben alakult Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenye 1932. január 16-án. Közr.: Kálmán Mária, Tóth Erzsé, Gerő Márta, vez.: Polgár Tibor. Műsor: Kodály: Nyári este, Haydn: C-dúr hegedűverseny, Beethoven-Kreisler: Bagatell-suite, Kodály: Síralmas nékem, Várj meg, madaram, Weber: f-moll zongoraverseny, Stravinsky: Tűzmadár-szvit [KAB ID_11877]. 3. Németh Mária fellépése az Operaházban, Puccini Triptichonjában.

„Zene.” *Napkelet* X/4 (1932. április 1.): 297–299.

1. Malipiero: A hamis Harlekin című operájának, illetve Milhaud három kis perc-operájának (Európa elrablása, A megszabadított Theseus, Az elhagyott Ariadne) bemutatója az Operaházban. 2. A Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenye Sergio Failoni vezényletével. Műsor: Psalmus Hungaricus.

„Zeneirodalom.” *Napkelet* X/12 (1932. december 1.). 905–907.

A hangversenyévad Richard Straussnak szentelt koncertjeiről szóló összefoglalás. Kitér Strauss korábbi játszottságára Magyarországon. Az írás apropóját az adja, hogy a Budapesti Hangverseny Zenekar 1932. október 29-iki Strauss-hangversenyét maga a szerző vezényli. Műsor: Don Juan, Halál és megdicsőülés, Wanderers Sturmlied, Till Eulenspiegel vidám csínyjei [KAB ID_331], valamint az Operaház Egyiptomi Heléna bemutatóján is Strauss vezényelt.

„Zene.” *Napkelet* XI/1 (1933. január 1.): 77–80.

Kodály Zoltán 50. születésnapja alkalmából ismertető írás Kodály jelentőségéről, pályájáról, valamint azokról az eseményekről, amelyekkel a zeneélet megemlékezik a jubileumról.

„Zene a rádióban.” *Napkelet* XI/1 (1933. január 1.): 80–83.

Ismertető írás arról, milyen (zene)kulturális missziója lehetne a rádiónak. Részletesen ismerteti azokat a programokat, amelyeken a komolyzene jut szóhoz. Hangsúlyozza, hogy míg a zenekari zenének van helye a műsorban, a vokális zene, azon belül is a régi zene egyáltalán nem jelenik meg.

„Zene.” *Napkelet* XI/2 (1933. február 1.): 149–152.

1. A Budapesti Hangverseny Zenekar és a Bazilika Nőikara hangversenye 1933. január 10-én. Közr.: Claudio Arrau, vez.: Stefániai Imre. Műsor: Beethoven: 3. zongoraverseny, Liszt: Esz-dúr zongoraverseny, Dante-szimfónia [KAB ID_6266]. 2. Maria Ivogün ária- és dalestje 1933. január 15-én Mozart, Rameau, Widor, Schubert, Chopin, Mahler, Pfitzner, R. Strauss vokális műveiből [KAB ID_6271].

„Zene.” *Napkelet* XI/3 (1933. március 1.): 232–234.

1. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1933. január 30-án. Közr.: Telmányi Emil, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Beethoven: VI. szimfónia, Sibelius: Hegedűverseny, Stravinsky: Scherzo fantastique, Moszolv: Gépzene, Vasöntöde [KAB ID_6281]. 2. Klebelsberg Kuno emlékhangverseny 1933. január 27-én. Közr.: Budapesti Hangverseny Zenekar, a Bazilika Énekkara, vez.: Stefániai Imre. Műsor: Liszt: Ideálok, Mozart: Requiem [KAB ID_6280]. 3. Apponyi Albert gróf nekrológja.

„Zene.” *Napkelet* XI/4 (1933. április 1.): 312–315.

1. A Filharmóniai Társaság Zenekarának Brahms-estje a zeneszerző születésének 100. évfordulóján 1933. március 6-án. Közr.: Basilides Mária, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: B-dúr zongoraverseny, Vier ernste Gesänge, II. szimfónia [KAB ID_6311]. 2. Kósa György: Árva Józsi három csodája című mesejátékának bemutatója az Operaházban. 3. Puccini Tosca című operájának bemutatója az Operaházban.

„Zene.” *Napkelet* XI/5 (1933. május 1.): 390–392.

1. Offenbach: A banditák című vígoperájának bemutatója az Operaházban, a mű részletes ismertetésével. 2. Nádor Mihály Elssler Fanny című balettjének bemutatója az Operaházban. 3. Igor Stravinsky hangversenye 1933. április 3-án. Közr.: a Filharmóniai Társaság Zenekara, Rosalinde Kaplan, vez.: Stravinsky. Műsor: Tűzijáték, Petruska-szvit, Zongoraverseny, Tűzmadár-szvit [KAB ID_6335].

„Zene.” *Napkelet* XI/6 (1933. június 1.): 460–462.

1. Ismertető Liszt Krisztus oratóriumáról annak apropóján, hogy a Székesfővárosi Zenekar, a Budapesti Hangversenyzenekar és a Fővárosi Énekkar Felix Weingartner vezényletével megszólaltatta a művet 1933. április 24-én [KAB ID_6350]. 2. Pár gondolat és információ az 1933-as Liszt-versenyről. 3. Verdi: A végzet hatalma, előadás az Operaházban.

„Zene.” *Napkelet* XI/7 (1933. július 1.): 545.

Bartók II. zongoraversenyének bemutatója a Budapesti Hangverseny Zenekar koncertjén, Otto Klemperer vezényletével, 1933. június 2-án. Közr.: Kentner Lajos. Műsor: Bach-Weiner: Toccata, Adagio és Fúga, Bartók: 2. zongoraverseny, R. Strauss: Till Eulenspiegel vidám csínyjei, Beethoven: V. szimfónia [KAB ID_6367].

„A gyermek és a zene.” *Napkelet* XI/10 (1933. október 1.): 756.

Rövid ismertető Molnár Antal könyvéről, amely a Népszerű zenefüzetek első köteteként látott napvilágot. Említi Molnár másik, A zenetörténet megvilágítása című könyvét is.

„Correspondance de Liszt et de Madame D’Agoult. 1833–1840. B. Grasset, Paris, 1933.” *Napkelet* XI/10 (1933. október 1.): 766–768.

Liszt és Marie D’Agoult levelezésének közreadását mutatja be Prahács ebben a könyvismertetőben. Részletesen tárgyalja a pár szerelmének történetét, amelyet a közreadott levelezés látványosan dokumentál. A dokumentumok kettejük egyéniségéről is vallanak.

„Zene.” *Napkelet* XI/11 (1933. november 1.): 846–848.

Beethoven IX. szimfóniájának ismertetése annak apropóján, hogy 1933. október 16-án a Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenyén Erich Kleiber elvezényelte a művet [KAB ID_6380].

„Zene.” *Napkelet* XII/1 (1934. január 1.): 53–56.

1. Manuel de Falla Egy rövid élet című dalművének bemutatója az Operaházban. 2. A Nemzeti Diákszövetség operai díszelőadása Dohnányi Simona néni című operájának, valamint a Magyar ábrándok című Liszt-táncjátéknak bemutatásával. 3. Beethoven: Missa solemnis előadása a Székesfővárosi Zenekar és Énekkar hangversenyén, 1933. december 8-án. Vez.: Fritz Busch [KAB ID_6419]. 4. Berlioz: L’enfance du Christ című oratóriumának bemutatása a Zeneművészeti Főiskola növendékeinek tolmácsolásában, Ádám Jenő vezényletével.

„Zene.” *Napkelet* XII/2 (1934. február 1.): 108–111.

1. Cilea: Adriana Lecouvreur című operájának bemutatója az Operaházban. 2. Az Új Magyar Zeneegyesület Bartók-estje 1934.

január 3-án. Műsor: Húsz magyar népdal, Etűdök op. 18, Negyvennégy duó két hegedűre, Férfikarok, 2. vonósnégyes [KAB ID_10345]. 2. Bartók Béla és Waldbauer Imre szonátaestje 1934. január 12-én. Műsor: Brahms: A-dúr szonáta, Mozart: B-dúr szonáta, Debussy: Szonáta, Beethoven: Kreutzer-szonáta [KAB ID_368]. 3. Jazz-inspirálta amerikai szerzők bemutatója, Emerson Witthorn és Louis Gruenberg művei.

„Zene.” *Napkelet* XII/3 (1934. március 1.): 183–185.

1. R. Strauss József-legendájának bemutatója az Operaházban. 2. A Collegium musicum előadássorozatának első három darabja az opera történetéről, az orosz népdalról és Muszorgszkijról, illetve a francia dalokról és Debussyról szólt. Némi dilettantizmus jellemzi a sorozatot.

„Zene.” *Napkelet* XII/4 (1934. április 1.): 237–239.

Hubay-ünnep az Operaházban a Magyar Operabarátok Egyesülete rendezésében. Hubay pályájának és életművének ismertetésén túl Prahács ír operája, a Karenin Anna operaházi előadásáról is.

„Schäpfke, Rudolf: Geschichte der Musikästhetik. Berlin-Schöneberg, 1934. Hesse.” *Athenaeum. Új folyam* XX/1-3 (1934): 105–107.

Recenzió Schäpfke könyvéről, amely elsőként igyekszik összefoglalni a zeneesztétika történetét. Részletesen tárgyalja az antikvitás, a reneszánsz, a klasszika és a romantika zeneesztétikai szemléletét. Schäpfke egyértelműen rámutat arra, hogy minden korszak úgy véli, neki sikerült megragadnia a zene természetét. A 18-19. századtól kezdve Schäpfke túlnyomóan német irodalomra hivatkozik, az angol és francia esztétikák kívül esnek érdeklődési körén.

„Zene.” *Napkelet* XII/5 (1934. május 1.): 299–301.

1. Verdi Don Carlosának magyarországi bemutatója az Operaházban. 2. A Liszt Ferenc Társaság hangversenye 1934. március 24-én. Közr.: a Budapesti Hangverseny Zenekar, Geszler György, vez.: Várady László. Műsor: Liszt: Hunok csatája, Zongoraverseny, Weiner: Magyar táncszvit, Bartók: Magyar parasztdalok, Magyar paraszttáncok,

Honegger: L'impératrice aux rochers-szvit [KAB ID_10373]. 3. Molnár Imre és M. Hir Sári hangversenye magyar dalokból 1934. március 23-án [KAB ID_9196]. 4. Lehár Ferenc: Giuditta című operettjének bemutatója az Operaházban. 5. A Collegium musicum IV. estje 1934. április 11-én Kodály bevezető előadásával. Műsor: Kodály: Zoborvidéki népdal, Énekszó, Két ének op. 14, Bartók: Öt Ady-dal, A kékszakállú herceg vára – 3 részlet [KAB ID_10378].

„Zene.” *Napkelet* XII/6 (1934. június 1.): 365–367.

1. Három gyermekkari est: Sztojanovits Adrienne leánykarának hangversenye. Műsor: Palestrina, Lasso, Monteverdi, Bach, Kodály, Molnár Antal, Kósa György, Veress Sándor, Kerényi György, A Magyar Kórus és az Énekszó szervezte gyermekkari est, a Székesfővárosi Polgári Iskolák gyermekkari estje. 2. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1934. április 23-án. Közr.: Országh Tivadar, vez.: Vaszy Viktor. Műsor: Beethoven: 3. Leonóra nyitány, Dohnányi: fisz-moll szvit, Stravinsky: Hegedűverseny, Kodály: Psalmus Hungaricus [KAB ID_9204]. 3. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1934. május 7-én. Vez.: Bernardino Molinari. Műsor: Vivaldi: a-moll zongoraverseny, Haydn: D-dúr szimfónia, Wolf-Ferrari: Susanne titka-nyitány, Debussy: Egy faun délutánja, Respighi: Madarak, Dukas: Bűvészinas [KAB ID_402].

„A magyar nyelvű zeneirodalom.” *Napkelet* XII/7 (1934. július 1.): 416–419.

Az ismertetőben Prahács kitér Szabolcsi Bence magyar zenetörténetére, Bartók rádióelőadásaira, Kodály Néprajz és zenetörténet című tanulmányára, Kókai Rezsőnek Liszt Ferenc korai zongoraműveiről szóló doktori disszertációjára, Kramer [Keszi] Imre dolgozatára a magyarországi német népdalról.

„Balassa, Otilie von: Die Brahms-Freundin, Otilie Ebner und ihr Kreis. Wien, 1933.” *Napkelet* XII/10 (1934. október 1.): 610–611.

Könyvrecenzió Otilie von Balassa munkájáról, amely édesanyjának, Otilie Ebnernek a zenéhez, Brahmshez és a magyar zenéhez fűződő viszonyáról szól.

„Zene.” *Napkelet* XII/11 (1934. november 1.): 684–686.

1. Az Opera Barátainak Egyesülete ünnepi hangversenye az Operaház fennállásának 50. évfordulóján. Műsor: Mozart, Verdi, Wagner. 2. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1934. október 15-én. Közr.: Joseph Hoffmann, vez.: Alexander Zemlinsky. Műsor: Beethoven: Prométheusz-nyitány, Liszt-Weiner: Transzcendens etűdök, Rubinstein: d-moll zongoraverseny, Brahms: IV. szimfónia [KAB ID_418]. 3. A Budapesti Hangverseny Zenekar estje. Műsor: Liszt: Faust-szimfónia. 4. A Bécsi Filharmonikusok koncertje 1934. október 22-én. Vez.: Arturo Toscanini. Műsor: Kodály: Psalmus Hungaricus, Beethoven: IX. szimfónia [KAB ID_421].

„Zene.” *Napkelet* XII/12 (1934. december 1.): 744–746.

1. Puccini Pillangókisasszony című operájának előadása az Operaházban. 2. Verdi Falstaff című operájának előadása az Operaházban. 3. Hír a Budai Szimfonikus Zenekar megalakulásáról.

„Bartók Béla: Népzeneink és a szomszéd népek népzeneje. Budapest, 1934. Somló B.” *Napkelet* XIII/1 (1935. január 1.): 61–62.

Könyvrecenzió Bartók kötetéről, amelyben munkájának harminc éves tapasztalatát összegzi. Tárgyalja a tót-magyar, a rutén-magyar, a román-magyar, a szerbhórvát-magyar népzene egymásra gyakorolt hatását, jellegzetes különbségeit.

„Zene.” *Napkelet* XIII/1 (1935. január 1.): 67–70.

1. Mosonyi: Álmos című operájának és Dohnányi: A szent fáklya című tánclegendájának bemutatója az Operaházban, utóbbi Galafrés Elza koreográfiája nyomán. 2. Wilhelm Backhaus zongoraestje 1934. november 27-én. Műsor: Beethoven: f-moll, Appassionata szonáta, B-dúr, Hammerklavier szonáta, c-moll zongoraszonáta op. 111 [KAB ID_451]. 3. A Zeneművészeti Főiskola együtteseinek hangversenye Ádám Jenő vezetésével. Műsor: Bach: Kreuzstab-kantate, Händel: Dettingeni Te Deum [KAB ID_473]. 4. Kukucska János magyargéci majorgazda fellépése az MTA felolvasótermében. Előadást tartott: Madarassy László, Veress Sándor.

„Bartók Béla: Népzene és a szomszéd népek népzeneje. Népszerű zenefüzetek. 3. sz. Szerkeszti Molnár Antal. Bp. 1934.” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* V/1 (1935. január): 8.

Rövid ismertető. Bartók harminc éves munkáját foglalja össze ebben a tanulmányban, amelynek módszertani alapja az összehasonlító zenetudomány.

„Zene.” *Napkelet* XIII/2 (1935. február 1.): 142–144.

1. R. Strauss: Arabella című operájának bemutatója az Operaházban. 2. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1935. január 7-én. Közr.: Prokofjev, vez.: Rékai Nándor. Műsor: Beethoven: Athén romjainyitány, Prokofjev: 3. zongoraverseny, Le Chout (balettszvit), Haydn: D-dúr szimfónia [KAB ID_478]. 3. A Magyar Női Vonósnégyes (Kálmán Mária, Gallina Erzsébet, Szerémi Magda, Ulbrich Hermin) hangversenye 1935. január 18-án. Műsor: Haydn: g-moll vonósnégyes op. 74/3, Reger: fisz-moll vonósnégyes, Beethoven: B-dúr vonósnégyes, op. 130 [KAB ID_9092]. 4. A Palestrina-kórus hangversenye 1935. január 21-én. Vez.: Ádám Jenő. Műsor: Händel: Sámson [KAB ID_480].

„Zene.” *Napkelet* XIII/3 (1935. március 1.): 209–211.

1. A fából faragott királyfi operaházi bemutatója. 2. Flotow Márta című operájának felújítása az Operaházban. 3. A Budai Szimfonikus Zenekar hangversenye. Közr.: Károlyi Gyula. Műsor: Siklós: Prelúdium és fuga, Zádor Jenő: Simphonia technica, Ádám Jenő: Dominica suite, Kodály: Marosszéki táncok, Liszt: A-dúr zongoraverseny.

„Mascagni a Rádióban.” *Napkelet* XIII/3 (1935. március 1.): 211.

Mascagni Néro című operájának rádióközvetítéséről.

„Zene.” *Napkelet* XIII/4 (1935. április 1.): 270–272.

Kodály Zoltán új kórusai a Vásárhelyi Zoltán vezényelte Kecskeméti Dalárda 1935. március 10-i estjén [KAB ID_500].

„Bartha Dénes: Szalkai érsek zenei jegyzetei monostoriskolai diákkorából (1490). Musicologica Hungarica 1. Bp. Orsz. Széchenyi-könyvtár, 1934.” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* V/3 (1935. május): 71–72.

Rövid ismertető Bartha közreadásáról, amely Szalkai László primás sárospataki iskolai zeneelméletjegyzeteit tartalmazza.

„Vecsey Ferenc. (1893–1935).” *Napkelet* XIII/5 (1935. május 1.): 338.

Nekrológ a világhírű hegedűművésről, Hubay egykori csodagyermek tanítványáról, aki rendszeresen hazajárt, bár Rómában telepedett le.

„Zene.” *Napkelet* XIII/5 (1935. május 1.): 344–348.

1. Ditrói Csiby József bemutatkozó zongorahangversenye 1935. március 22-én. Műsor: Bach-Busoni: Chaconne, Beethoven: Fiszdúr zongoraszonáta, op. 78, Chopin: b-moll zongoraszonáta, Debussy: zongoradarabok, Dohányi: esz-moll rapszódia, Capriccio [KAB ID_8177]. 2. A Vajda János Társaság székely estje a Zeneakadémián. 3. A Bécsi Filharmonikusok hangversenye 1935. április 12-én. Vez.: Wilhelm Furtwängler. Műsor: Beethoven: Egmont-nyitány, V. és VI. szimfónia [KAB ID_518]. 4. Franck: Les Béatitudes című oratóriumának magyarországi bemutatója a Budapesti Hangverseny Zenekar és a Chœur Philharmonique de Paris hangversenyén 1935. április 16-án [KAB ID_521]. 5. Respighi A láng című operájának bemutatója az Operaházban. 6. Fiatal művészekből alakult operaegyüttes bemutatkozása a Zeneakadémián. Műsor: Méhul: Kincskeresők, Mozart: A színingazgató, Offenbach: Piaci dámák.

„Zeneirodalom. 1934 jún.–1935 jún.” *Napkelet* XIII/6 (1935. június 1.): 397–401.

Könyvismertető tíz tudományos műről, valamint hír a Magyar Muzsika elnevezésű folyóirat (szerk.: Koudela Géza, Major Ervin) megindulásáról. Az elemzett tanulmányok: Isoz Kálmán: A Pest-Budai Hangászegyesület és nyilvános hangversenyei; Major Ervin: Fáy András és a magyar zenetörténet; Haraszi Emil: II. Rákóczy Ferenc a zenében; Dömötör Sándor: Mióta muzsikusok Magyarországon a cigányok?; Kodály Zoltán: Sajátságos dallamszerkezet a cseremisznépzenében; Szabolcsi Bence: Népivárláskori elemek a magyar népzenében; Bartha Dénes: A jánoshidai avarkori kettősség; Bartha Dénes: Szalkai érsek zenei jegyzetei monostoriskolai diákkorából;

Molnár Antal: Zeneesztétika és szellemtudomány; Mosonyi Dezső: A zene lélektana új utakon.

„Zene.” *Napkelet* XIII/6 (1935. június 1.): 424.

A Szellemi Együtműködés Szövetségének magyar egyesülete tudományos előadást rendezett, melyre meghívta Emil Preetorius grafikust, illusztrátort, aki Szenenbild und Szenenvision. Zum Thema Richard Wagner címmel tartott előadást. Az előadás a modern színpadkép kérdéseit vizsgálta.

„Harsányi Zsolt: Magyar Rapszódia. Liszt Ferenc életének regénye. Budapest, 1936. Singer és Wolfner.” *Napkelet* XIII/11 (1935. november 1.): 750–752.

Recenzió Harsányi Liszt-regényéről. A magyar zenetudósok még adósok egy kimerítő Liszt-monográfiával, viszont egy forráskutatásra építő regény a Liszt-évforduló alkalmából megszületett. Liszt jellemrajza mellett részletes szellemtörténeti megvilágítás is jellemzi e munkát, mint ahogy magánemberi kapcsolatainak leírása is részletes. A kötet még nem tartalmazza az idős Liszt élettörténetét.

„Radnai Miklós †. 1892–1935.” *Napkelet* XIII/12 (1935. december 1.): 822.

Nekrológ az operaház fiatalon elhunyt igazgatójáról. Klebelsberg Kuno ismerte fel, hogy a fiatal Radnai alkalmas az operaház irányítására. Tanárként, kritikusként, zeneelméletíróként és komponistaként is bizonyított.

„Zene.” *Napkelet* XIII/12 (1935. december 1.): 837–839.

1. A Jubiláris Liszt-esztendő programjairól. 2. A Szellemi Együtműködés Szövetségének Magyar Egyesülete és a Liszt Ferenc Társaság felolvasó estje, amelyen Guy de Pourtalès gróf olvasott fel Liszt és Wagner kapcsolatáról Franciaországgal. 3. Molinari és De Sabata karmesterek hangversenyei Budapesten, a Budapesti Hangversenyzenekar koncertjein [KAB ID_590 és ID_588]. 4. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1935. október 28-án. Közr. és vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Beethoven: 3. zongoraverseny, Saint-Saëns: Le rouet d'Omphale, Kodály: Balettzene, Berlioz: Fantasztikus

szimfónia [KAB ID_589]. 5. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1935. november 11-én. Közr.: Károlyi Gyula, vez.: Issai Dobrowen. Műsor: Händel: d-moll concerto grosso, Chopin: f-moll zongoraverseny, Stefániai Imre: Magyar képek, Ljadov: Az elvarázsolt tó, Kikimora, Szkrjabin: Le poème de l'extase [KAB ID_601].

„Zene.” *Napkelet* XIV/1 (1936. január 1.): 64–67.

1. A Filharmóniai Társaság Liszt-émlékhangversenye 1935. november 25-én. Közr.: Alfred Cortot, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Liszt: Orfeusz, Esz-dúr zongoraverseny, Faust-szimfónia [KAB ID_614]. 2. Pablo Casals zenekari hangversenye 1935. november 30-én. Közr.: a Filharmóniai Társaság Zenekara, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Haydn: Gordonkaverseny, Bach: Esz-dúr szólószvit, Schumann: Gordonkaverseny [KAB ID_821]. 3. A Filharmóniai Társaság hangversenye Sibelius 70. születésnapján, 1935. december 9-én. Közr.: Adolf Busch, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Sibelius: II. szimfónia, Finlandia, Beethoven: Hegedűverseny [KAB ID_627]. 4. Alexander Brailovszky Chopin-zongoraestje 1935. december 14-én. Műsor: fiszmoll polonéz, Asz-dúr impromptu, B-dúr mazurka, Asz-dúr ballada, c-moll zongoraszonáta [KAB ID_635]. 5. Kreszné Sztojanovits Lilly dalestje Buxtehude, Beethoven, Brahms, Liszt dalaiból 1935. december 15-én [KAB ID_636]. 6. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola ének- és zenekarának hangversenye Ádám Jenő vezényletével. Műsor: Liszt: 13. zsoltár.

„Zene.” *Napkelet* XIV/2 (1936. február 1.): 135–137.

1. Mozart Szöktetés a szerájból című művének előadása az Operaházban, Erich Kleiber betanításában. 2. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1936. január 13-án. Közr.: Guila Bustabo, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bruckner: III. szimfónia, Mendelssohn: e-moll hegedűverseny, Bartók: A csodálatos mandarin [KAB ID_650]. 3. Basilides Mária dalestje Schubert műveiből 1936. január 3-án [KAB ID_641]. 4. A Bécsi Filharmonikusok hangversenye 1936. január 7-én. Vez.: Wilhelm Furtwängler. Műsor: Schumann: Manfréd-nyitány, I. szimfónia, Beethoven: VII. szimfónia [KAB ID_644].

„Zene.” *Napkelet* XIV/3 (1936. március 1.): 206–209.

1. Zádor Jenő Azra című operájának előadása az Operaházban. 2. Dohnányi Ernő Beethoven-zongoraestje 1936. február 4-én. Műsor: c-moll (op. 13), Fisz-dúr (op. 78), c-moll (op. 111) és C-dúr (op. 2, no. 3) szonáta [KAB ID_664]. 3. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1936. január 27-én. Közr.: Elly Ney, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Siklós: Magyar koncertrondó, Brahms: B-dúr zongoraverseny, Liszt: Dante-szimfónia [KAB ID_660]. 4. Elly Ney hangversenye 1936. január 29-én. Műsor: Schumann: Kinderszenen, Szimfonikus etűdök, Beethoven: Mondschein szonáta, Händel: Chaconne, Bach: Kromatikus fantázia és fuga [KAB ID_661]. 5. Zichy Jánosné Liszt- emlékünnepe hangversenye. 6. A Székesfővárosi Zenekar Liszt-estje 1936. február 18-án. Közr.: Geszler György, Szatmári Tibor, Hegyi Emánuel, Heimlich Lajos, Bartók Béla, vez.: Vaszy Viktor [KAB ID_679].

„Zene.” *Napkelet* XIV/4 (1936. április 1.): 280–283.

1. Bartók V. vonósnyégyesének bemutatója az Új Magyar Vonósnyégyes hangversenyén 1936. március 3-án [KAB ID_697]. 2. Uday Shan Kar hindu táncos csoportjának előadása. 3. Dohnányi és Jacques Thibaud szonátaestje 1936. március 10-én. Műsor: Beethoven: Kreutzer-szonáta, Mozart: B-dúr hegedű-zongoraszonáta, Brahms: A-dúr szonáta [KAB ID_960]. 4. Liszt egyházi kompozíciói a főváros három legnagyobb templomában. 5. Kresz Géza és Norah Drewett Brahms-szonáta estje 1936. március 20-án [KAB ID_712].

„Zene.” *Napkelet* XIV/5 (1936. május 1.): 346–348.

1. Ottorino Respighi nekrológja. 2. Kósa György: Az két lovagok című operájának bemutatója az Operaházban.

„Zene.” *Napkelet* XIV/6 (1936. június 1.): 422–424.

1. Monteverdi Orfeójának bemutatója az Operaházban Respighi hangszerelésében. 2. Kyra Nijinsky fellépése Budapesten. 3. Az Éneklő Ifjúság 1936-os hangversenye a Zeneakadémián. 4. Bartók Béla és Dohnányi Ernő zongorahangversenye 1936. április 22-én. Műsor:

Bach: C-dúr kettősverseny, Mozart: D-dúr szonáta két zongorára,
Brahms: Kétzongorás szonáta, Liszt: Concerto pathétique [KAB ID_739]. 4. A Kecskeméti Városi Dalárda budapesti hangversenye Kodály és Bartók műveiből, valamint reneszánsz kórusokból 1936. május 14-én [KAB ID_10477].

„Zene.” *Napkelet* XIV/7 (1936. július 1.): 493–495.

1. Beszámoló a Júniusi hetek sorozat zenei eseményeiről. 2. Goldmark Téli rege című operájának felújítása az Operaházban. 3. A Gyöngyösbokréta előadásáról. 4. A Nemzeti Múzeum Liszt Ferenc emlékkiállításáról.

„Szabados Béla. 1867–1936.” *Napkelet* XIV/10 (1936. október 1.): 705.

Nekrológ a Magyar Hiszekegy zeneszerzőjéről. Prahács felsorolja műveit és pályájának legfontosabb fordulópontjait.

„Zene.” *Napkelet* XIV/11 (1936. november 1.): 776–778.

Három könyvrecenzió a Népszerű zenefüzetek sorozatából: Molnár Antal: Kodály Zoltán, Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzene?; Kerényi György: Az énekkari műveltség kezdetei.

„Zene.” *Napkelet* XIV/12 (1936. december 1.): 850–853.

1. Összefoglaló a jubiláris Liszt-év eseményeiről, kiadványairól. 2. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1936. október 26-án. Közr.: Bartók Béla, Basilides Mária, vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bach: D-dúr zongoraverseny, Mozart: D-dúr zongoraverseny, Mahler: Dal a Földről [KAB ID_841]. 3. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1936. november 9-én. Vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bruckner: V. szimfónia, Bartók: Cantata profana, Respighi: Madarak [KAB ID_854]. 4. Bartók A kékszakállú herceg vára című operájának operaházi felújítása.

„Zene.” *Napkelet* XV/1 (1937. január 1.): 60–63.

1. A Magyar Diákszövetség operai estje. Műsor: Kodály: Huszt, Gluck: Május királynője, Hubay: Csárdajelenetek. 2. Carl Maria von Weber Bűvös vadászána előadása az Operában a zeneszerző születésének

150. évfordulója alkalmából. 3. A Budapesti Női Kamarazenekar hangversenye Bach, Corelli, Vivaldi, Händel műveiből 1936. november 11-én [KAB ID_10500]. 4. A Székesfővárosi Népművelési Bizottság Bartók-estje 1936. december 10-én. Közr.: Székesfővárosi Zenekar, Palestrina-kórus, vez.: Vaszy Viktor. Műsor: Cantata profana [KAB ID_877]. 5. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1937. december 7-én. Vez. és zongorán közr.: Dohnányi Ernő. Műsor: Beethoven: 3. Leonóra nyitány, IV. szimfónia, 4. (G-dúr) zongoraverseny [KAB ID_873]. 6. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszakának hangversenye.

„Zene.” *Napkelet* XV/2 (1937. március 1.): 202–203.

Kritika Kodály Budavári Te Deumának második és harmadik, immár hangversenytermi előadásairól, 1937. január 25-én és 1937. február 7-én. A Filharmóniai Társaság Zenekarát és a Székesfővárosi Énekkart Dohnányi Ernő vezényelte [KAB ID_906], a Székesfővárosi Zenekart és Énekkart Fleischer Antal vezényelte [KAB ID_917].

„Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzene? (Népszerű zenefüzetek 5. sz.)” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* VII/1-2 (1937. január-március): 10–11.

Rövid ismertető Bartók tanulmányáról, amelyet Prahács „a zene folklora törvénykönyvének” nevez. Bartók szerint az összehasonlító népzene tudomány kibontakoztatásához szükség lenne a nemzetek szellemi együttműködésére.

„Molnár Antal: Kodály Zoltán. (Népszerű zenefüzetek 4. sz.)” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* VII/1-2 (1937. január-március): 15.

Rövid ismertető Molnár Kodály-monográfiájáról, amely bemutatja az egész életművet, annak ihlető forrásait, valamint teljes műjegyzéket és bibliográfiát tartalmaz.

„Hubay Jenő. 1858–1937.” *Napkelet* XV/4 (1937. április 1.): 217–219.

Hubay Jenő nekrológja. A nekrológ részeként bemutatja a hegedűművész-zeneszerző egész pályáját, előadóművészi, pedagógiai

és zeneszerzői tevékenységét, valamint a társadalmi életben betöltött szerepét.

„Zene.” *Napkelet* XV/4 (1937. április 1.): 275–276.

A Budapest Székesfőváros Népművelő Bizottsága és a Collegium Hungaricum Szövetség magyar szerzők műveit bemutató hangversenye 1937. március 11-én. Közr.: Székesfővárosi Zenekar, Országh Tivadar, Molnár Anna, vez.: Kenessey Jenő. Műsor: Veress: Ária, Farkas: Concertino hárfára, Tóth Dénes: Andante és Allegro, Rajter: Ünnepi zsoltár, Gárdonyi: Ünnepi nyitány, Szita Oszkár: Poéma, Pongrácz: Burleszk, Kenessey: Falusi képek-szvit [KAB ID_963].

„Kodály- és Bartók-bemutató.” *Magyar Szemle* XXIX/1-4 (1937): 57–62.

Összefoglaló kritika Kodály: Budavári Te Deumának és Bartók Cantata profanájának bemutatójáról. A művek részletes bemutatásával, ismertetésével, a két mű nagyságrendjének hangsúlyozásával.

„Zene.” *Napkelet* XV/6 (1937. június 1.): 410–412.

1. Bartók gyermekkarainak bemutató hangversenye az Éneklő Ifjúság koncertjén 1937. május 5-én [KAB ID_10516]. 2. A Székesfővárosi Énekkar magyar szerzők műveiből összeállított hangversenye Karvaly Viktor vezényletével 1937. május 12-én [KAB ID_1012]. 3. Hubay Jenő emlékhangverseny a Magyar Kulturális Egyesületek Szövetsége szervezésében 1937. május 14-én. Közr.: Szigeti József, Palló Imre, Báthy Anna, a Budapesti Hangverseny Zenekar, vez.: Vaszy Viktor [KAB ID_1014]. 4. Papp Viktor Muzsika címen jelentette meg a Rádióban tartott előadásai szövegét. 5. Koudela Géza Liszt-monográfiájáról.

„Zene.” *Napkelet* XV/8 (1937. augusztus): 556–558.

1. A Júniusi hetek keretében megtartott Verdi: Simon Boccanegra operaházi előadásáról. 2. 2000 iskolásgyermek hangversenye a Margit-szigeten. 3. A Fidelio szabadtéri, a Vajdahunyad Várban megrendezett előadásáról.

„Zene.” *Napkelet* XV/11 (1937. november 1.): 774–777.

Recenzió Kodály Zoltán A magyar népzene című könyvéről, amely a Magyarság Néprajza 4. köteteként látott napvilágot. Prahács részletesen bemutatja a kötet fejezeteit, bőven parafrázálva Kodály megfogalmazásait. A kötetben Prahács szerint „az új magyar szellemiség vezérelve öltenek formát”.

„Ambrózy Ágoston: Magyar zenekedvelők. Emlékek és arcképek. Kodály Zoltán előszavával. (Szerző kiadása.)” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* VII/7-8 (1937. november-december): 169–170.

Rövid ismertető Ambrózy munkájáról, amely a városi népdal és a vidéki zenei művelődés első tudományos feldolgozásának tekinthető. A régi, vidéki úri társadalom zeneéletéről és zenei gyakorlatáról szól a könyv.

„Jemnitz Sándor: Bachtól Bartókig. (Népszerű zenefüzetek. 8. sz.)” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* VII/7-8 (1937. november-december): 176–177.

Rövid ismertető Jemnitz tanulmány-gyűjteményéről, amely népszerű, közérthető modorban mutatja be nagy muzsikusok emberi és művészi portréját (Bach, Haydn, Beethoven, Schubert, Chopin, Liszt). Érdekes lett volna Bartók arcképével is bővíteni a kiadványt.

„Kazacsay Tibor: Kis dalok az állatokról. (Dante.)” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* VII/7-8 (1937. november-december): 178.

Rövid ismertető húsz gyermekdal közreadásáról (B. Radó Lily verseire). Maguk a dalok egyszerűek, megkönnyítik a zenetanulást.

„Sebestény Ede: Magyar operajátszás Budapesten. 1793–1937.” *Magyar Könyvbarátok Diáriuma* VII/7-8 (1937. november-december): 189.

Sebestény Ede másfél század magyar operajátszásának kisenciklopédiáját adja közre. A főváros kultúrtörténetének jelentős fejezete.

„Csekey István: Liszt Ferenc származása és hazafisága. Klny. a Budapesti Szemle 1937, 720. számából.” *Napkelet* XV/12 (1937. december 1.): 839–840.

Csekey István, szegedi professzor anyakönyvi források alapján tárta fel Liszt családfáját, a 18. századig visszavezetve a német származású család őseit.

„Zene.” *Napkelet* XV/12 (1937. december 1.): 847–851.

1. A hatvanéves Dohnányi Ernő ünnepe a Székesfővárosi Zenekar hangversenyén [Prahács tévesen a Filharmóniai Társaság eseményeként írja le]. Vez.: Bor Dezső. Műsor: Dohnányi: Pierrette fátyola, fisz-moll szvit, Ruralia Hungarica, Schubert-Dohnányi: Moments Musicaux, Erkel: Magyar ünnepi nyitány [KAB ID_1043]. 2. Gluck Iphigénia Auliszban című operájának előadása az Operaházban. 3. A Filharmóniai Társaság hangversenye 1936. november 23-án. Vez.: Desiré Défaux. Műsor: Franck: d-moll szimfónia, Bonporti: Az örült dicsérete, Ravel: Lúdanyó meséi, Debussy: Ibéria [KAB ID_10495]. 4. A Magyar Múzsák Irodalmi Társaság énekkari hangversenye, több kórus részvételével. Vez.: Endre Béla, Vaszy Viktor, Bárdos Lajos [KAB ID_8950].

„Zene.” *Napkelet* XVI/1 (1938. január 1.): 57–59.

1. A Schola Cantorum Savariensis kórusangversenye 1937. december 7-én. Vez.: Werner Alajos. Műsor: Palestrina, Lassus, Victoria művei [KAB ID_10522]. 2. A Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye 1937. december 15-én. Vez.: Wilhelm Furtwängler. Műsor: Brahms: Haydn-variációk, R. Strauss: Halál és megdicsőülés, Wagner: Mesterdalnokok-nyitány, Beethoven: V. szimfónia [KAB ID_1137]. 3. Dohnányi A vajda tornya című operájának felújítása az Operaházban.

„Zene.” *Napkelet* XV/2 (1938. február 1.): 136–138.

Borogyin Igor herceg című operájának bemutatója az Operaházban.

„Bartók-bemutató.” *A Zene* XIX/10 (1938. március 1.): 155–157.

Bartók-bemutató a Filharmóniai Társaság hangversenyén. Vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bartók: Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára, Liszt: Mazeppa, Brahms: I. szimfónia [KAB ID_1174].

„Zene.” *Napkelet* XV/3 (1938. március 1.): 208–209.

Bartók-bemutató a Filharmóniai Társaság hangversenyén. Vez.: Dohnányi Ernő. Műsor: Bartók: Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára, Liszt: Mazeppa, Brahms: I. szimfónia [KAB ID_1174].

„Zene.” *Napkelet* XV/5 (1938. május 1.): 345–348.

1. Poldini Ede Himfy című operájának előadása az Operaházban. 2. Milhaud: Francia saláta című énekes balettjének előadása az Operaházban. 3. A Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenye 1938. március 22-én. Közr.: Bartók Béla, vez.: Ernest Ansermet. Műsor: Bartók: 2. zongoraverseny, Mozart: D-dúr szimfónia, Debussy: Egy faun délutánja [KAB ID_1206].

„Zene.” *Napkelet* XV/6 (1938. június 1.): 425.

Ifjúsági énekkarok hangversenye: I. kerületi Koronaőr utcai polgári leányiskola, a X. kerületi Szent László gimnázium énekkara, a Salvator tanítóképző énekkara, vez.: Markóczy Irén, Preisinger László.

„Bartók és Kodály.” *Új Fehérvár* (1938. június 12.): oldalszám nem ismert.

[A cikk jelenleg nem fellelhető.]

„Zene.” *Napkelet* XV/9 (1938. szeptember 1.): 205–209.

Beszámoló az 1938-as salzburgi ünnepi játékokról, a Mozarteum zenekaráról, valamint a Don Giovanni előadásáról. Mozarton kívül Wagner, Beethoven, Verdi, Brahms, Schubert, Bruckner művek is felhangoztak.

„Események a hangversenyéletből. Filharmóniai hangverseny, Bartók és Hindemith bemutatók.” *A Zene* XX/3 (1938. november 15.): 67–70.

A Filharmóniai Társaság zenekarának hangversenye. Vez.: Ernest Ansermet. Műsor: Bartók: Szonáta két zongorára és ütőhangszerekre, Hindemith: Mathis der Maler szvit, Haydn: c-moll szimfónia, Ravel: Daphnis és Chloé szvit [KAB ID_1305].

„Zene.” *Napkelet* XVI/12 (1938. december 1.): 420–423.

1. Ádám Jenő Mária Veronika című zenés misztériumának bemutatója az Operaházban. 2. A Filharmóniai Társaság zenekarának hangversenye. Vez.: Ernest Ansermet. Műsor: Bartók: Szonáta zongorára és ütőhangszerekre, Hindemith: Mathis der Maler szvit, Haydn: c-moll szimfónia, Ravel: Daphnis és Chloé szvit [KAB ID_1305].

„Kodály Zoltán: A magyar kiejtés romlásáról.” *Napkelet* XVII/1 (1939. január 1.): 72–73.

Ismertető Kodály publikációjáról, amely nyelvészológiai témájú. Kodály több szempontot is felsorol, miért romlik a magyar nyelv: sok idegen hatás, iskolai oktatás hiányosságai, nemzeti öntudat hiánya.

„Zene.” *Napkelet* XVII/1 (1939. január 1.): 89–92.

A Népművelési Bizottság december 1-jei hangversenye, amelyen Kodály Budavári Te Deuma hangzik fel. Prahács a mű részletes elemzését és értékelését nyújtja, a mű a magyarság sorsát szimbolizálja [KAB ID_10169].

„Zene.” *Napkelet* XVII/4 (1939. április 1.): 376–381.

1. A Székesfővárosi Zenekar estje. Vez.: Bor Dezső, Kodály Zoltán. Műsor: Liszt: Faust-szimfónia, Kodály: Psalmus Hungaricus [KAB ID_9002]. 2. Rékai Nándor Nagyidai cigányok című operájának felújítása az Operaházban. 3. Verdi Falstaff című operájának újrendezése az Operaházban. 4. A Filharmóniai Társaság lengyel estje. Vez.: Mieczyslaw Mierzejewski. Műsor: Noskowski: A pusztaság, Statkowski: Marja (nyitány), Karłowicz: Álarcosbál-jelenetek [KAB ID_6486].

„Zene.” *Napkelet* XVII/5 (1939. május 1.): 466–469.

1. Operaházi előadások: Gounod: Faust, Csajkovszkij: Rómeó és Júlia, Puccini: Gianni Schicchi. 2. Forrai Miklós kamarakórusának madrigálhangversenye 1939. április 13-án [KAB ID_6499].

„Zene.” *Napkelet* XVII/12 (1939. december 1.): 427–430.

1. Ottó Ferenc Júlia szép leány című operájának bemutatója az Operaházban. Az est másik felében Bartók: A fából faragott királyfi

című táncjátéka volt látható. 2. A Székesfővárosi Zenekar estje. Vez.: Karvaly Viktor. Műsor: Beethoven: Karfantázia, Bach: Actus tragicus, Kodály: Budavári Te Deum [KAB ID_6596].

„Zene.” *Napkelet* XVIII/1 (1940. január 1.): 71–74.

1. Johann Strauss Pázmán lovag című operájának bemutatója az Operaházban. 2. Népzenei hangverseny az Urániában, Kodály Zoltán bevezető előadásával és Bárdos Lajos irányításával. 3. Bach Hat brandenburgi versenye, Wolf Olasz szerenádja, Brahms Liebesliederwalzerei, Mozart Fúvósoktettje a Nemzeti Múzeumban Kresz Géza vezényletével.

„Molnár Antal: Zeneesztétika.” *A Zene* XXI/5 (1940. január 2.): 76–77.

Recenzió Molnár könyvéről. Termékeny szakzenész munkája ez a nagyszabású zeneesztétika. Nem követi az általános zeneesztétikai gyakorlatot, azaz nem zeneelméleti kérdéseket tárgyal, hanem valóban esztétikai kérdésekre összpontosít. Ugyanakkor gyakran túlzó Molnár spekulatív hajlama, és a szövegezés is túlszűfolt. Az esztétikumot és a pszichikumot határozottan elkülöníti egymástól. Bartha Dénes Beethoven-értelmezése is hasonló megközelítést tükröz.

„Zene.” *Napkelet* XVIII/4 (1940. március 31.): 229–231.

Finn-magyar hangverseny 1940. február 19-én. Közr.: Budapesti Hangverseny Zenekar, vez.: Vaszy Viktor. Műsor: Sibelius: Finnlandia, En Saga, Kodály: Psalmus Hungaricus [KAB ID_7012].

„Zene.” *Napkelet* XVIII/5 (1940. május 1.): 384–386.

Richard Strauss Salome című operájának felújítása az Operaházban. A mű ismertetése és előadásának kritikája.

„Zene.” *Napkelet* XVIII/6 (1940. június 1.): 326–329.

1. Puccini Manon Lescaut-jának felújítása az Operaházban. 2. A Zeneművészeti Főiskola Ének- és Zenekarának hangversenye 1940. május 3-án. Vez.: Ádám Jenő. Műsor: Haydn: Az évszakok. [KAB ID_6677]

„Takács Menyhért: Liszt Ferenc érzelmi világa.” *A Zene* XXIII/2 (1941. október 15.): 26–28.

Recenzió Takács Menyhért könyvéről. Takács Menyhértet Pauler Ákos Liszt-tanulmánya ösztönözte arra, hogy lélektani megközelítésben vizsgálja a romantikus zenében az érzelmek pszichológiáját, mivel a zeneesztétika és a pszichológia elválaszthatatlanok egymástól, de a pszichológia tudománya még nem tud eléggé szilárd állításokat megfogalmazni. Takács igyekszik racionális alapokra helyezni vizsgálódásait, levelekre, művekre építve elemzéseit. Elhanyagolja viszont a szellemtörténeti szempontokat, pedig például a sokat elemzett variációs forma erre lehetőséget teremtett volna.

„Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Szabolcsi Bence.” *Vigilia* XIII/2 (1948. február): 119–121.

Recenzió Szabolcsi Beethoven-monográfiájáról. Szabolcsi kivételes zenetörténész, mert zenei tudása mellett rendkívüli beleérző képességgel, fantáziával, s mindemellett egyetemes műveltséggel rendelkezik. Beethovent átmeneti korban ábrázolja, és olyan összefüggésekre mutat rá, amelyekre mások nem. Szabolcsi romantikus esztéta, aki azonban a romantika túlzásaitól távol tudja tartani magát. Minden mondanivalója zenei tényekhez kapcsolódik. A fejezetcímek olyanok, mintha egy regény fejezetcímei lennének. Viszont hiányzik a név- és tárgymutató, kevés a kottapélda. Hasznos lett volna az elődök (C.P.E. Bach) részletesebb tárgyalása is.

„Daquin (1694–1772).” In: Louis Claude Daquin: *Fecske*. Közr.: Horusitzky Zoltán. Budapest: *Magyar Kórus*, 1948. Oldalszám nélkül.

Előszó Daquin Fecske című billentyűs művéhez. Ismerteti a kort, a kortárs szerzőket.

IV. Nem zenei tárgyú írások

„Dr. Erich Stern: Einleitung in die Pädagogik. Halle, M. Niemeyer, 1922.” *Athenaeum* X/4-6 (1924): 60–63.

A neveléstudomány nem elsősorban praktikus tudomány kell legyen, hanem szellemtudományi és pszichológiai alapozásra van szüksége. Stern tudja, hogy a nevelés legfontosabb előfeltétele az igazi nevelő, és ezért megrajzolja az ideális nevelő típusát. Stern beszél a képezhetőség problémájáról is, ami mindig az ember lelki struktúrájával függ össze, és elemzi a nevelésnek a korszellemhez való viszonyát is.

„Meumann Ernő: *Az esztétika rendszere*. Fordította Várkonyi Hildebrand. Budapest, 1924. Filozófiai Könyvtár.” *Athenaeum* XI/4-6 (1925): 138–139.

Általános esztétika csak úgy írható meg, ha a szubjektív-pszichológiai szempontokat összekapcsoljuk az objektív esztétikával. Meumann könyvének ez a vegyítő módszer a legfőbb értéke. Emellett erénye még, hogy a jelenkor művészeti életét és esztétikai gondolkodását is összeköti.

„Bühler Sarolta: *Az ifjúkor lelki élete*. Fordította Várkonyi Hildebrand. Budapest, 1925. Franklin-Társulat kiadása.” *Athenaeum* XII/1-3 (1926): 73–75.

A kötet a serdülőkor pszichológiájával foglalkozik, amit hébélógiának (Jugendkunde) neveznek. Bühler naplót ír, és ezek alapján elemez, a serdülők fejlődési fázisait vizsgálja. Arra azonban nem ad választ, pedagógiai szempontból miként használhatóak fel megfigyelései. Nem vizsgálja a két nem fejlődése közötti különbségeket sem. Érdeemes lenne a tehetség kibontakozásának kérdéseit is kutatni.

„Hans Henning: *Psychologie der Gegenwart*. Mauritius-Verlag, Berlin, 1925. 143 l.” *Athenaeum* XIII/1-2 (1927): 63.

Bevezetés a modern pszichológia irányzataiba, egy történeti bevezetővel. Kitér a strukturális pszichológia kérdéseire éppúgy, mint az alkalmazott pszichológiára.

„Revue de Métaphysique et de Morale. Szerkeszti: Xavier Léon. Pairs. A Colin. 1926. évfolyam.” *Athenaeum* XIII/5-6 (1927): 287–291.

A francia nyelvű kiadvány bemutatása. Több tanulmányt részletesen is elemez, demonstrálva a kiadvány érdeklődési területeinek tágasságát.

„A magyar tudományos irodalom bibliográfiája 1901–1925.” *Napkelet* VII/23 (1929. december 1.): 782–783.

A tudományos irodalom bibliográfiájának Buday Júlia szerkesztette I., Filozófia című kötetét mutatja be Prahács. A bevezetőt Pasteiner Iván, a bibliográfiai központ igazgatója írta. Mind a magyar, mind a nemzetközi tudományosság szempontjából nagyhatású az ilyen típusú bibliográfiák létrehozása.

„»Új Auróra« felvidéki irodalmi est.” *Napkelet* VIII/3 (1930. március 1.): 315–316.

A Zeneakadémia Nagytermében mutatkoztak be felvidéki magyar írók, köztük Tamás Lajos, Mécs László, Ölvedi László és Jaczkó Olga költők, illetve Jankovics Marcel, Rácz Pál, Tichy Kálmán, Sziklay Ferenc és R. Simonffy Margot novellisták.

„Koch, Franz: Goethes Stellung zu Tod und Unsterblichkeit. Weimar, 1932. Verlag d. Goethe-Gesellschaft.” *Athenaeum. Új folyam* XVIII/5-6 (1932): 253–256.

Miképpen viszonyult Goethe, „a nagy életigenlő” a halálhoz. Koch az új platonizmus és a német idealizmus szellemi kapcsolatainak kutatója. Goethe egész életművében mutatja ki a halál és a halhatatlanság eszméjének megjelenési formáit, az életpálya kronológiáján végighaladva.

„Keyserling, Hermann Graf: Südamerikanische Meditationen. Stuttgart–Berlin, 1932. Deutsche Verlagsanstalt.” *Athenaeum. Új folyam* XIX/4-5 (1933): 167–168.

Keyserling a jelenkori Európa legjellegzetesebb filozófusa. A kötet Dél-Amerika sajátos lelkiségével foglalkozik, a szív és lélek szenvedélyeinek filozófiáját a középpontba állítva. Elemzi az ösztönök világát is. Dél-Amerika ösztönvilága példát is mutathat a mechanizálódó Európa számára. Az értelem helyett az érzelmet lenne érdemes előre helyezni.

„Pauler esztétikai problémái.” *Athenaeum. Új folyam* XIX/6 (1933): 323–333. 2. megjelenése: In: Bencsik Béla et al. (szerk.): *Pauler Ákos emlékkönyv*. [=A Magyar Filozófiai Társaság Könyvtára 6.] Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1934. 145–155.

Pauler Ákos esztétikájának jellegzetes vonásait írja le e tanulmányban Prahács. Arra hívja fel a figyelmet, hogy Pauler a műalkotások eredetiségét azok „jellegzetességében” ismerte fel. E „jellegzetesség” elsősorban a „kifejező mozgásban” ragadható meg, a kifejezés vizsgálata pedig egyenesen elvezet a stílusproblémák tárgyalásához. Pauler, az esztétikai objektivizmus híveként a szerző szándékának feltárását állítja elmélete középpontjába. E szándék feltárására és megértetésére a műkritikus kell vállalkozzon, aki a normatív esztétikát a gyakorlatban alkalmazza, s egyben írásainak az alkotót is tanító funkciója van. Prahács hangsúlyozza, hogy a gyakorlatban e pauleri koncepció nem megvalósítható.

„Pauler a katedrán.” *Napkelet* XI/9 (1933. szeptember 1.): 617–621.

Pauler Ákos tanításáról, közvetlen előadói egyéniségéről szól az emlékezés. Pauler minden tevékenységét áthatotta a lélek. Pauler tanításának értelmében az életben mindig a tökéletesre kell sóvárogni, szemben a valóság tökéletlenségével. Pauler mindenben az egyetemet kereste. Platónról tartott szemináriuma éppen ezért volt olyan páratlan, miközben Arisztotelész állt hozzá a legközelebb. Prahács említi Liszt Ferencről szóló tanulmányát is.

„Kornis Gyula: A kultúra válsága. Budapest, 1934. Franklin.” *Napkelet* XII/6 (1934. június 1.): 347–349.

Kornis tanulmánykötete a korszak kultúrpezzimizmusára reflektál. A könyv legfontosabb tanulmányában beszél a szellemi munka válságáról, különösképpen a középosztály válságos helyzetéről, hangsúlyozva, hogy e helyzet azért is válságos, mert a kultúra hordozója épp a középosztály. Magyarországon különösképpen válságos a helyzet, miközben égetően szükséges „felfrissíteni a magyar faj szellemi erejét”.

„M. Techert Margit dr.: A hellén újplatonizmus története. Budapest, 1934. Tud. Akad.” *Napkelet* XIII/4 (1935. április 1.): 261–262.

Techert munkája nem csupán az újplatonizmus történetét mutatja be, de részletesen vizsgálja Plótinus tanításának történeti előzményeit, utalva

azok iráni forrásaira, valamint a filozófus esztétikájára és etikájára is. Az írás a klasszika-filológiai módszer szárazságával íródott, jó lett volna valamivel közvetlenebb, Plotinos művészi érzékenységéhez közelebb álló stílusban megfogalmazni.

„Baránszky-Jób László: Bevezetés az esztétikába. Bp. 1933.” *Athenaeum. Új folyam* XXI/5-6 (1935): 315–316.

A kis kötet csak igen röviden teszi lehetővé az esztétika történetének áttekintését, illetve a nemzeti sajátságok kérdését. A tudományelméleti megközelítés során arra keresi a választ, miként lehet az esztétikát mint tudományt felépíteni. Esztétika esetében nem lehet mesterségesen megkonstruált normákból kiindulni. A módszerek elemzésekor részletesen vizsgálja a pszichológiai megközelítéseket.

„Vándor és bujdosó. A magyar nemzeti önismeret filozófiájának első kísérlete.” *Napkelet* XIV/10 (1936. október 1.): 694–696.

Elemző recenzió Prohászka Lajos könyvéről. Prohászka a magyar népközösség szellemének lényegét kívánja beilleszteni az európai sorsközösségbe. A rokontalan magyar lélek társra lel a német vándorban. Ugyanakkor a latin szellem volt a magyar igazi iskolázója. Ezekon felül a török és szláv hatások magyarazzák, hogy a magyar lélek sokkal erőteljesebben alakul át, mint más európai nemzetek lelke. A magyar lélek valójában érthetetlen az európaiak számára.

„Folytonos lángolásban pazarul osztotta el önmagát.” *Napkelet* XV/5 (1937. május 1.): 339–340.

Emlékezés Tormay Cécile-re a folyóirat emlékszámában. Leírja megismerkedésük történetét, valamint kapcsolatukat. Jellemzését adja Tormay személyiségének.

„Pauler Ákos életművészete. Szkladányi Mária könyvéről.” *Napkelet* XVII/7 (1939. július 1.): 64–67.

Szkladányi könyve életművészet alatt az öntökéletesítés eszményét érti. Nem mindennapi ábrázolóképeséggel rajzolja meg Pauler Ákos portréját. Részletesen vizsgálja a Paulerben rejtőző művészi alkotóerőt,

külön kitérve Liszt Ferencről szóló írására. A zenéről írott passzusok bár költőiek, de a zenéhez magához nincs sok közük. Szkladányi Máriának érdemes lenne regényeket írnia. Tévedés ugyanakkor, hogy Pauler nem tanított nagyszerűen.

„Hozzászólás [Baránszky-Jób László a Magyar Filozófiai Társaság vitaülésén 1942. március 3-án elhangzott előadásához.]” *Athenaeum. Új folyam* XXVIII/3 (1942): 323–324.

Az előadás a modern esztétika kérdéseit érinti. Prahács szerint csak annak van módja a művészetek közötti kapcsolat feltárására, aki a művészetek lényegére tud rátapintani, ezt a megközelítést „lényegszemlélet”-nek nevezi. Az esztétikának minden művészetre érvényes értékesztétikának kell lennie. A normatív esztétika ellehetetleníti az értelmezést.

V. Emlékezések, nyilatkozatok, összefoglalók, interjúk, egyéb publikációk

„Nyilatkozat.” *Napkelet* VIII/12 (1930. december 1.): 1211.

Prahács nyilatkozata azzal kapcsolatban, hogy Cigányzene és magyar népzene című tanulmányában nem kívánta megsérteni a magyarországi cigányzenészeket.

N.N.: „Villám-interjú a legújabb hölgy-magántanárral.” *8 órai újság* XXIII/183 (1937. augusztus 13.): 5.

Interjú Prahács Margittal egyetemi magántanári habilitációja apropóján.

N.N.: „A zenei stíluskutatás faji problémái. Prahács Margit előadása.” *A Zene* XXII/9 (1940. március 1.): 149.

Prahács 1941. február 18-án a Filozófiai Társaság felolvasó ülésén tartott székfoglaló előadásának rövid összefoglalója. Az előadás egy olyan kutatást indítványoz, amely az európai fajok fizikai-antropológiai típusainak mintájára zenei típusokat tud meghatározni. Az egyes korstílusokban is a faji eszme bontakozik ki.

B. E.: „Megnyílik a Liszt Múzeum.” *Film Színház Muzsika* III/36 (1959. szeptember 4.): 22.

Rövid interjú a Liszt-émlékmúzeum megnyitásáról, amelynek alapja a Zeneakadémián őrzött Liszt-hagyaték. A megnyitás tervezett dátuma 1959. szeptember 12. A tervek szerint a múzeumot Kodály Zoltán nyitja meg.

Hadnagy Albert: „Liszt szekszárdi kapcsolatairól. Közreadta és jegyzetekkel ellátta: Prahács Margit.” In: Puskás Attila (szerk.): *Tanulmányok Tolna Megye történetéből. II. Szekszárd: Tolna megyei Tanács Levéltára, 1969. 219–265.*

Dokumentumgyűjtemény Liszt Ferenc és Szekszárd városa, valamint az Augusz-család, különösképpen Augusz Antal kapcsolatáról. A gyűjtemény számos adalékkal szolgál az Esztergomi mise keletkezéstörténetéhez is. A közleményt a gyűjtéseket végző Hadnagy Albert halála után Prahács készítette elő publikálásra.

„Kodály Zoltán és a Zeneművészeti Főiskola könyvtára.” *Muzsika* XV/11 (1972. november): 29–31.

Emlékezés Kodályra. Az írás felidézi a magyar témák a külföldi zenében keletkezésének első időszakát, valamint Kodály szerepét a Zeneakadémia könyvtára gyűjteményének bővítésében.

„Emlékek Bartókról.” Közr.: Gádor Ágnes. *Magyar Zene* LI/1 (2013. február): 79–90.

Egy dán zenepedagógiai egyesület tagjai előtt feltehetően 1961–1962 táján tartott előadás közreadása. Prahács részletesen beszámol Bartók zenéjével és személyével való megismerkedésével, a Bartóknak végzett munkájáról (egy ukrán népzenei kötet katalóguscédulákra történő kijegyzeteléséről), Edwin von der Nüll-lel való kapcsolatáról. A visszaemlékezés végén Kodály-émlékeit is összefoglalja.